

Коваль Г.П.

ТРИКУТНИК:
ЯПОНІЯ –
МЕКСИКА –
США

Миколаїв – 2021

Рецензенти: В.А.Пархоменко – доктор історичних наук, професор кафедри історії факультету педагогіки та психології Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

В.С.Дробний – аспірант кафедри історії МНУ ім. В. О. Сухомлинського, краєзнавець, голова правління ГО "ОКМР" "Світовид", член ГО "Краєвед".

Ф.І.Кокошко – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика.

Дизайн обкладинки: Коваль Олексій Геннадійович.

УДК 323 + 327: 94 (520 + 72 = 73) «18/19»

Коваль Г.П. Трикутник: Японія – Мексика – США / Геннадій Павлович Коваль, – Миколаїв – 2021. – 115 с.

מע' 115 - 2021. - ניקולייב - ארה"ב / גנאדי פבלוביץ' קובאל, - מקסיקו - רופאה בקובל משולש: יפן

В книзі дано загальну характеристику взаємовідносин між країнами в «трикутнику Японія – Мексика – США» на початку ХХ століття – 1914 році. Розкрито діяльність та вимоги Японії в США та Мексиці щодо великої, агресивної японської колонізації та еміграції. Показано історію відносин в Тихоокеанському регіоні – трикутнику Японія – Мексика – США в цей час. Наголошено на безкомпромісність боротьби демократії США проти безладу і захоплення влади в Мексиці. Вказано на часто дуже негативну реакцію американського суспільства, керівництва США на японську колонізацію та співробітництво та на можливий стратегічний союз між Японією та Мексикою. Детально наведено хід війни США та Мексики, діяльність президента Хуерта та інших діячів Мексики, повстанських ватажків, положення на переговорах та посередництво держав Південної Америки. Поміщено фотографії президентів США, Мексики, імператорів Японії того часу, вміщено їх короткі життєписи та напрямки політики.

© Геннадій Коваль, 2021 р.

ЗМІСТ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. США Й ЯПОНІЯ.....	5
РОЗДІЛ 2. ЯПОНІЯ Й МЕКСИКА.....	32
РОЗДІЛ 3. США Й МЕКСИКА.....	58
ВИСНОВКИ.....	111
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА.....	112

ВСТУП

Наскільки далекими, таємничими, закритими в радянські часи та ідеологічно ворожими були для українського жителя історія та взаємовідносини між Японією, Мексикою та США, настільки ж зрозумілими, доступними та досяжними для українського читача були матеріали про відносини цих трьох країн в період Російської імперії на початку ХХ століття до Першої світової війни. Всі ці відносини були продовжені далі та втілені в грандіозне протистояння між Японією та США в Тихоокеанському регіоні під час Другої світової війни.

Президент США Вудро Вільсон, президент Мексики Хуерта, керівництво Японії втілювали в собі образ своїх країн, суспільств, поглядів на світ та на самих себе. В книзі подано дуже цікаві матеріали про особу президента Мексики Хуерта, розказано про нього як героїчну, монументальну постать, особу, історичного діяча. А потім, після відставки, як кровожерливого, жадібного до влади та грошей, схильного до зради та виїзду до Японії, страшного злочинця та авантюриста.

Газети «Рада», «Утро» (Харьків), «Киевлянин» надавали на своїх сторінках читачам великий пласт, спектр інформації про взаємини в трикутнику Японія – Мексика – США. Цікаві, сміливі, неупереджені аналітичні матеріали по цій темі у вказаних газетах інформували читачів про великі, тектонічні, далекосяжні. Постійними й докладними були повідомлення про війну США та Мексики, про посередництво держав Південної Америки у цій війні, мирних переговорах, умовах заключення миру. В газетах періоду Другої світової війни показано історію відносин США, Японії, Мексики, наведено історичні та географічні довідки про ці країни.

Тема взаємовідносин в трикутнику Японія – Мексика – США є надзвичайно цікавою, захоплюючою своєю глибиною та інтенсивністю та подальшим продовженням під час Другої світової війни.

РОЗДІЛ 1. США Й ЯПОНІЯ

АМЕРИКА Й ЯПОНІЯ ВІД ПОЛОВИНИ ХІХ ВІКУ.

В 1845 р. заключено між Японією і США торговельний договір. Силою цього договору знесено мито й через те Японія втратила частину незалежності. Постанова про екстериторіяльність і консулярне судівництво поставили її у ряді диких народів. В 1906 р. Америка видала закон, на якого основі діти японських емігрантів мусіли ходити до окремих шкіл «для жовтих». В 1920 році японським кольоністам заборонено купувати землю на території США від цього часу, коли японці взяли монополію на управу ярин у Каліфорнії і стали власниками 12 % цієї землі. Тогож року обмежено зовсім японську еміграцію та видано заборону американським громадянам входити в подружні зв'язки з особами монгольської раси.

Усі ці потягнення американських державних муж в були не лиш справою «жолудка й статистики», але нарушували теж його честь і повагу перед світом. Почуття рівність народів, за яку Японія боролася без уговку від хвилини свого відродження, ніколи не до пустить до цього, щоб накинена їй ганебна ізоляція, упокорила її» – пише японська газета. Искорки ненависті між народами мають свої джерела не лиш у питаннях здобування теренів для поселення, але війни вибухають теж з чуттєвих та расових мотивів чи націоналістичної нетерпимості. Ненависть, що росла поздовж 90-ти років і мала своє обоснування у систематичному поневолюванню Японії, вистачала на те, щоб викликати катастрофу. Взаїмовідношення Японії і Америки є вірним відзеркаленням відношення білої раси до кольорової. Обі ці великодержави, які мають гарно розвинений промисл мусять зударитися зі собою гостріше й голосніше ніж другі представники обох цих рас. Америка через те, що є наймолодшою й найменш огладженою великодержавою білої раси, Японія тому, що найшвидше, розвинулася зпоміж усієї жовтої раси й через те є

найбільш вразлива щодо почуття власної гідності. Взаїмні прибільшені похибки стають зародками вибуху, який мусив прийти. Тому від 1920 року Японія зачинає готуватися до війни з Америкою і по трьох днях після появи нового закону про еміграцію, зачинається гарячкова праця над будовою воєнних кораблів. Конкуренція в торгівлі є причиною сутичок між Америкою й Японією, коли вона кидає на американський ринок, щораз більше своїх промисловик виробів, як шовк і камфору. Японія оволоділа господарськими станицями й політичними становищами. Від 1924 р. володіння англо-американських нафтових трестів на японському ринку обмежується, а в 1934 р. приходиться нафтовий монополі. Японський імпортер Матсуката заключив з совітами умову на доставку совітської ропи і від того часу Японія робиться під тим оглядом незалежна від Америки. Обі держави слідкують взаємно свої кроки.

Іскри обопільної ненависті жевріють в одній державі тому, що вона уважає золото й машини святощами нашої доби, в другій через те, що є монолітом, нацією готовою на найбільші жертви. В хуртовині, що зачалася на далекому Сході, відиграють ролю не лиш гармати й укріплення, не лиш золото й союзи. Вирішним чинником буде вартість і дух людей, які стануть до боротьби [1].

1. Вільне Слово (Дрогобич). – 1941. – № 74, 29 грудня.

В чому сила Японії.

Не земля, а народ.

На подвір'ї святині Сеісьої у столиці Японії – Токіо, стоїть від 1934 р. незвичайний пам'ятник японською патріотизму. Називають його: „Три людські бомби”. На високій підставі трьох вояків двигає начинену вибуховим матеріалом бамбусову штангу у наступі проти ворога. Цей пам'ятник є метою для національного паломництва усіх японців. Він в'яжеться з боротьбою за Хадеї, північне передмістя

Шанггаю, зведеною в 1932 р. Коли вже приходилось втратити надію на здобуття ворожих становищ, трьох піонерів: Сакуе, Гітагава і Есгіта кинулись з наготовленим собою ладунком на ворожі дротяні перегороли і пірвали їх в кусні, за що заплатили своїм життям. Ось одна із соток подібних подій, про які розказує історія Японії, які вказують на те, що японський вояк завжди, у всяких обставинах, готовий віддати життя в службі свого Тенно. Починаючи від генерала і аж до простого стрільця, від адмірала до звичайного моряка – всіми володіє цей самий дух національної гордості і безмежної жертвенності, якому японці завдячують, що протягом своєї історії не зазнали вони ніякої воєнної поразки. Цей дух незломної хоробрості проявляється тепер на суші і на морі.

Не від речі буде нагадати, що на сьогоднішньому японському війську, його підготовці і розбудові слідна пруська школа, що вияснюється тим, що у вісімдесятих роках минулого століття інструктором японської армії був пруський генерал Меккель, якого японці вшанували пам'ятником в Токіо. При ньому працювали теж інші пруські старшини.

Для європейця найбільш гідна уваги внутрішня, так сказати **духова побудова** японської збройної сили. Найвищим зверхником збройної сили Японії є цісар, чи більше ніж цісар, бо слово „Тенно“, як називають його особу вважає кожний японець зокрема кожний японський жовнір – святою. Та знову святою не в західно-європейському розумінні божества. В японському розумінні вона божеська, як нащадок і майбутній предок, як носій і зберігач родової предківської черги, що починається від богині сонця і йде у віковічність. Святі є також прикази, які приходять від Тенно і до здійснення яких готовий, в кожній хвилині, кожний японський старшина і жовнір, за всяку ціну, хоч би ціну життя, з поминенням усяких, якіб вони не були власних життєвих справ. Як в першому році конфлікту з Китаєм, так і тепер створено у Токіо центральну військову квартиру, яка під проводом Тенно кермує основними операціями і видає прикази. Таким чином кожна боєва

акція японської збройної сили, хоч би і дрібна, місцева, в очах японського жовніра освячена волею Тенно.

Героїчною є постава японського народу взагалі. Це сильний і гордий народ войовників-хліборобів, що й виростив войовничий стан самураїв, який визначається зовсім небуденними прикметами. У всіх справах життя відчиняються самураї законам „бу гідо", тобто „шлях війни". Мужеська, жовнірська твердість, пуританська простота життя, самоволодіння, непотурання почуванням, і ніде небачене легковаження власного життя кермує постійно самураєм. Його найвища ціль життя це добути славу войовника – смертю на полі бою. Самурай не переносить ніякої поразки, а якщо вона його стріне, то його почування честі примушує його заплатити за поразку добровільною смертю. У всіх питаннях державної спільноти відчиняється законові „Кодо", тобто „Шлях володаря". Перед ворогом гине з окликом: „Тенно хеіка банзай!", (хай живе Його маєстат Тенно!). Цю основну поставу японського старшини і жовніра скріплює і обосновує ще державна релігія Шінто, якої суть в неперивному почитанні черги предків і поколінь. Перед відходом на фронт покланяється старшина і жовнір у японській святині, глибоко духам погибших героїв, а найстарший з поміж них виступає і проголошує слова: „В ясукуні побачимось знову".

Трудно дивуватись, що такий народ як японці, зі своїми усвяченими переданнями і при своєму великодержаному становищі добутому у переможних війнах – вимагає, щоб йому признано право бути провідником в його життєвому просторі. О.К. [1].

1. Вільне Слово (Дрогобич). – 1941. – № 74, 29 грудня.

ЯПОНСЬКА ЖІНКА.

Японську жінку характеризують три риси; принада, серце й ніжність. Коли західно-європейські жінки виеманципувалися зовсім від традицій і пересудів століть,

японка залишилась собою. Студії в університетах, мужеське товариство, заінтересування усіма ділянками життя не зуміли позбавити її скромності, м'якості й принади та прив'язання до традиції, котрої вона пильно береже. Жінка є центром, довкруги котрого зосереджується життя цілої сім'ї.

Ми знаємо найкраще японську жінку як гейшу, але поняття про гейшу в Європі є невірне. Гейша це особа, що займається мистецтвом. Через мистецтво й завдяки мистецтву вона здобуває любов. Гейші, це не анальфабетки в європейському стилі, зведені дівчата и жінки, що шукають легкого хліба. Вони вчать історії, співу, танців, музики й малярства, уміння вести гутірку, писати поетичні твори і т. д. Далекий Схід умів дати жінці т. зв. легких обичаїв мистецькі рямки, ніжні форми й зміст, а це дає їй змогу зайняти своє місце у суспільності.

Японська жінка сьгоднішніх часів працює суспільно й науково. У японських фабриках працює більше робітниць ніж робітників. Найбільша її журба – це дитина, якою вона піклується з великою посвятою. Це прив'язання до дитини стало підставою розвою японського промислу іграшок, котрий здобув собі цілий світ та залив ринки усіх країв.

Японські жінки присвячують багато часу плеканню краси. Вони дуже дбають про свій зовнішній вигляд, а доказом нього убори з найкращого японського шовку й прекрасні кімона у мистецькому виконанні. Фабрики шовкових кімон, це свого роду мистецькі робітні, що складаються з поодиноких відділів: у одному рисують проекти, в другому малярі малюють на шовку маленькими квачиками узорі проектів, в третій працюють гаптярки, далі консервують кольори і т. д. Принизійний японський убір, не зважаючи на європеізацію громадян, далі займає важне місце в родинному житті, на якого сторожі стоїть японська жінка [1].

1. Вільне Слово (Дрогобич). – 1941. – № 74, 29 грудня.

За кордоном. Сполучені Держави.

Непорозуміння з Японією.

Як ми вже писали, з американських шкіл у г. Сан-Франціско виключено японських дітей; це непорозуміння й досі ще не полагоджено і, як гадають, може виникнути ще більша суперечка. Японський посол Аові, бачився з президентом Рузвельтом і з міністром закордонних справ Бутом, але де ділу не допомогло. Справу цю було доручено американському міністрові справедливости Меткарові. Він поїхав до Сан-Франціско і досліджував діло на місці, але полагодити його Меткарові не вдалось. Американські газети пишуть, що губернатор і городські власти Сан-Франціско не тільки вважають, що вони поводитись так як слід і не хотять знов приймати виключених японських дітей, але збираються зняти в конгресі (спільній державній раді) питання, через заступника штату Каліфорнії, щоб виключено японців взагалі із Сполучених Держав, на тих саме основах, на яких видано відповідний закон про китайців. Гадають, що такий закон знайде прихильників у деяких штатах; в Каліфорнії його обстоювали б гаряче. Так пишуть американські газети, що висловлюють думки буржуазії, яка там очевидячки так саме націоналістична, як і європейська. Але американським шовіністам не легко буде здійснити свої проекти проти японців, бо тут справа не зо слабим Китаєм, а з могутньою державою. При тому і в Америці запевне найдуться щирі демократи, що виступлять проти націоналістичних заходів каліфорнійського уряду [2].

2. Рада. – 1906. – № 45, 5 листопада (ноября).

Японія і Сполучені Держави.

Недавно у французькій газеті „Courrier Europeen“ було надруковано статтю японця Сошаї про японсько-американське непорозуміння. На думку автора статті, шкільна суперечка в Сан-Франціско – дрібниця і це діло буде улаштовано. Але зненависть американців „Далекого Заходу“ до японців зникне лишень тоді, коли японців виженуть із Сполучених Держав, як вигнали китайців. Джерело цієї зненависті в

конкуренції японських робітників і купців з білими. Японці працюють краще і за дешевшу платню.

В р. 1868, коли уряд Сполучених Держав сам викликав чужоземців, щоб займали безлюдні місця Далекого Заходу, після умови з Китаєм до Америки прибуло біля 12 тисяч китайців, а з їми 63 японці. Року 1901 японців прибуло вже зверх 5 тисяч, а в р. 1908 їх жило в Америці біля 40 тисяч – в одній Каліфорнії 24 тис. і з того часу число їх усе зростає. Гавайські острови цілком в руках японських колоністів, на Сандвічевих їх більше, ніж тубольців; тепер вони починають займати Філіпінські острови. Кожного року японські робітники посилають до рідного краю до 10 мільйонів єн. В Сан-Франціско вони після струсу землі закупили багато землі, виписали робітників з Японії і тепер найкращі квартали города до їх належать.

Через це лист президента Рузвельта до конгресу, в якому він прихиляється на бік японців, не зробив користного вражіння в західних штатах. Агітація проти японців не тільки не зменшилась, але, навпаки зросла.

Згода можлива тільки в такому разі, коли японський уряд видасть наказ, щоб японці не виїздили до Сполучених Держав. Але такий наказ буде видано хиба тоді, коли американський уряд зробить Японії якісь вельми значні уступки, хоч і в той час не зупиниться торговельно-колоніяльна конкуренція Сполучених Держав і Японії в Китаї і на Тихому океані [3].

3. Рада. – 1906. – № 71, 6 грудня (декабря).

Японія та Сполучені Штати.

Роками вже висить над Далеким Сходом тінь серйозного ворогування між Японією та Сполученими Штатами. Проте, ці постанні непорозуміння в дійсності не відповідають природньо-життєвим інтересам обох держав. Ці держали відокремлені одна від одної океаном, і японська політика ніколи не була спрямована до того, щоб зазіхати на те, що лежить за океанськими просторами. Всі прагнення японської політики поширюються на води, що обмивають японські острови, та на суходіл Азії.

Тут США не мають ніяких володінь, якщо не вважати Філіппін, яких вони якось вже наполовину зрелися. Правда, що японська експансія до Китаю муляє очі далеким американським господарським колам, однак обсяг вивозу до Китаю не такий вже великий (він становить лише 1,5 %) для того, щоб зацікавлені сторони втягали свої держави у конфлікт з Японією.

Ці слушні міркування, як розум взагалі, не мають ніякого значення у політиці. В 1939 р. між Англією та Німеччиною теж не було ніяких суперечностей у їх життєвих інтересах, проте Англія оголосила війну Німеччині. Шанолубство Сполучених Штатів дуже велике, і через те північноамериканський імперіалізм не зможе стерпіти піднесення Японії, він хоче здобути для англосаксонської надії керівництво у Східній Азії і якомога загаяти розвиток Японії.

Ворожість США влітку цього року призвела до дальшого загострення стосунків. Америка вживає заходів, щоб захопити французький Індокитай так само, як раніше захопила Ісландію. Минулий досвід показав, що положення, які стосуються міжнародного права, хоч і відграють велику роль у декламаціях Білого дому, проте не можуть мати будь-якого впливу на заходи Америки. Війська і транспортні судна були вже зібрані коло берегів Індокитаю для висадки. Це означало для Японії сильну загрозу її флангам. Тоді японська політика запобігла північноамериканській, і зі згоди французького уряду в липні сама почала окупацію. Після цього американці вжили надзвичайно суворих ворожих заходів, вони цілком заборонили і без того обмежений вивіз нафти до Японії і перешкоджали японському добробуту. Британія теж блокувала Японію, хоч офіційно це не було оголошено. Японці повинні були вжити таких же заходів, вони цілком припинили рух кораблів до Америки.

З серпня цього року між цими країнами почалася офіційно неоголошена, але серйозна господарська війна. Стосунки ще погіршали через різницю в поглядах щодо воєнної політики. Америка ненавиділа націонал-соціалістичну Німеччину і займалася постачанням зброї Советам. Обсяг цих постачань був не надто великий,

але для японської політики, яка бачила у большевизмі свого американського ворога, не могло бути байдужим те, що тепер советські війська були озброєні американськими танками та літаками.

В японській свідомості, протилежною до американської, лишилося почуття, що по суті конфлікт між двома державами не був необхідним і що його можна було б уникнути. Саме спонуканий цими почуттями, японський прем'єр-міністр принц Коноє наприкінці серпня передав президентові США власноручного листа, що призвело до розмов, які велися до останніх тижнів. Але американська дипломатія визнала себе не підготованою для поступок, хоч в американській громадськості були окремі голоси, які висловлювали по боювання. Дипломатія базується переважно на тому, що в дійсності Північна Америка по відношенню до Японії менш могутня, аніж того бажують воєнні фанатики серед імперіалістів. Японські острови лежать так далеко від Америки і японські збройні сили такі міцні, що той, хто розуміє справу, не може серйозно думати про перемогу над Японією.

Не можна примусити країну змінити її поведінку, якщо вона має власну свідомість. Санкції легко приводять до того, що противник стає непохитнішим у своїй політиці і винахідливішим у своєму господарстві. Все це обговорювалося у Вашингтоні, але ці розумні міркування досі не мали помітного впливу. Американські дипломати лишилися непохитними відносно листа принца Коноє. За господарським і політичним тиском Америки завжди приховується бажання перешкоджати господарському і політичному поширенню Японії на азійському континенті. Японська зовнішня політика повинна обговорюватися в Білому домі, і нема сумніву, що на це приставатимуть щораз ширші кола Японії. Цю позицію посідає також і новий прем'єр-міністр в Токіо. (Франкфуртер Цейтунг) [4].

4. Українське Слово (Київ). – 1941. - № 48, 4 листопада.

Японія і Сполучені Держави.

Недавно у французькій газеті „Courrier Europeen“ було надруковано статтю японця Сошаї про японсько-американське непорозуміння. На думку автора статі, шкільна суперечка в Сан-Франціско – дрібниця і це діло буде улаштовано. Але зненависть американців „Далекого Заходу“ до японців зникне лишень тоді, коли японців виженуть із Сполучених Держав, як вигнали китайців. Джерело цієї зненависті в конкуренції японських робітників і купців з білими. Японці працюють краще і за дешевшу платню.

В р. 1868, коли уряд Сполучених Держав сам викликав чужоземців, щоб займали безлюдні місця Далекого Заходу, після умови з Китаєм до Америки прибуло біля 12 тисяч китайців, а з їми 68 японці. Року 1901 японців прибуло вже зверх 5 тисяч, а в р. 1903 їх жило в Америці біля 40 тисяч – в одній Каліфорнії 24 тис. І з того часу число їх усе зростає. Гавайські острови цілком в руках японських колоністів, на Сандвічевих їх більше, ніж тубольців; тепер вони починають займати Філіпінські острови. Кожного року японські робітники посилають до рідного краю до 10 мільйонів єн. В Сан-Франціско вони після струсу землі закупили багато землі, виписали робітників з Японії і тепер найкращі квартали города до їх належать.

Через це лист президента Рузвельта до конгресу, в якому він прихилиється на бік японців, не зробив користного вражіння в західних штатах. Агітація проти японців не тільки не зменшилась, але, навпаки зросла.

Згода можлива тільки в такому разі, коли японський уряд видасть наказ, щоб японці не виїздили до Сполучених Держав. Але такий наказ буде видано хиба тоді, коли американський уряд зробить Японії якісь вельми значні уступки, хоч і в той час не зупиниться торговельно-колоніяльна конкуренція Сполучених Держав і Японії в Китаї і на Тихому океані [5].

5. Рада. – 1906. – № 71, 6 грудня (декабря).

Імперія Далекого Сходу.

„Довідка“.

Японія складається з чотирьох головних островів: Хоккайдо, Хондо, Шікоку, Куішію, та менших: Ліу-Кіу і Курільських островів. Берегова лінія всіх островів творить 27.138 кілометрів. Найвищою горою в Японії є Фуджіяма заввишки 3.778 м, 19 відсотків японського ґрунту є вулканічного походження. 63 вулкани є діючі, 200 підозрілі. Кожного року буває 3.560 землетрусів. Великі катастрофи бувають з 5 – 7 – річною перервою. Найбільші міста Японії, це столиця Токіо з 5,876.000 населення, Осака з 2,990.000 населення, Нагоя з 1,083.000, Кобе з 912.000 і Йокогама з 704.209 жителів.

Населення метрополії досягає за останнім переписом з 1 жовтня 1935 р. – 69,354.148 та у колоніях понад 30,000.000. Разом із мандатними областями кількість населення досягає 130 мільйонів. На один квадратний кілометр поверхні припадає 181 житель. Природний приріст населення є кожного року понад 1,000.000. 50 відсотків населення займається сільським господарством, рибальством і лісництвом, 20 % населення зайняті в промисловості й гірництві, 18,9 % – це державні урядовці та 6,9 % населення займається вільними професіями Найбільш упривілейованою суспільною верствою є самураї, лицарі, що походять з військового дворянства Даймію. Почесною зброєю японців є самурайський меч. Найулюбленішою японською настільною грою є го. Національним домашнім одягом японців є кімоно, майстерно вишиваний з широкими рукавами. На ріднім і найбільш уживаним музичним інструментом в Японії є шамісен, що відрізняється від європейських і східних струнних інструментів тим, що його резонансова коробка виготовляється з дерев'яної рами, на яку з обох боків натягнута шкіра, як на барабані. Населення Японії визнає три релігії. Будизм числить 73,85% населення, шинтоїзм – 25,7% та християнізм – 0,45% населення. Японська мова має 15 шелестівок і 5 голосівок; японці пишуть згори вниз [6].

6. Львівські вісті. – 1942. – № 75, 9 квітня.

ЯПОНІЯ (Довідка).

Японія держава в північно-західній частині Тихого океану, біля берегів Східної Азії. Займає 4 великих острови: Ховсю або Хондо, Хаккайдо, Кю-сю і Сікоку і сотні дрібніших: острови Курільські між Хаккайдо і Камчаткою, острови Рюкго між Кюсю і Формозою. Притоки між островами, як виходи з внутрішнього Японського моря, сильно укріплені. Морями Японським і Східно-китайським Японія відділяється від берегів Азії. Площа Японії 382 тис. кв. кілометрів. Населення 70 мільйонів. Столиця Токіо. Колонії Японії: Корея або Чосев, Формоза або Тайван. Південний Сахалін (Карафутто), арендована у Китаю Квантунська область і ряд островів у Тихому океані (мандатні острови). Площа колоній 300 тисяч квадратних кілометрів. Населення 28 мільйонів. Державний лад Японії конституційна монархія.

Японія це індустріально-аграрна країна. Найважливіші галузі господарства вирощування рижу і шовківництво. Найбільш експортний товар це шовк. Рівень промислового розвитку Японії дуже високий. На першому місці стоїть текстильна промисловість, головним чином бавовняна, далі йдуть такі галузі, як металургія і машинобудування, хемічна і харчова промисловість.

Найважливіші міста: Токіо, Осака, Нагоя, Кіото, Кобе, Йокогама, Явата, Хіросіма. Найбільші військово-морські бази: Йокосука, Сасебо, Куре [7].

7. Львівські вісті. – 1941. – № 105, 9 грудня.

ЯПОНІЯ.

(Коротенька історична довідка).

До Європи вістку про Японію привіз вперше славний купець і подорожник Марко Польо наприкінці XIII століття, який довгий час перебував на дворі монгольської династії, що панувала в Китаї.

Нарід японський повстав зі злиття племен монгольських і тун'гузьких, що прибули з північно-східньої Азії через Корейський півострів, та маляїв з південно-азіатицьких островів.

Ті племена в перших роках нашої ери зорганізували досить сильну державу на засаді родового строю.

З Китаю, який тоді був на найвищому рівні культури, проникнув в Японію буддизм розсадник культури, а також всі надбання цивілізації Індії, Персії, гелленізму і Китаю.

З Китаю прибуло до Японії також письмо.

Завдяки своєму положенню Японія могла користати спокійно зі всіх здобутків культури.

Раз тільки вороги пробували здобути Японію. Були це монголи, які здобувши багато світу задумали покорити і Японію. Але в боротьбі з героїським народом потерпіли поразки і залишили Японію в спокої.

Японія розвивалась, не зважаючи на нікого. Був час, що до Японії було заборонено приїжджати і японцям виїжджати з своїх островів. Причиною цього був масовий вплив європейців, які своїми поступками знеохотили до себе японців.

Два з половиною віки про була Японія в такій ізоляції, але згодом переконалася, що це некорисне для її розвитку, помітила свою господарчу, політичну і мілітарну відсталість і змінила свою політику.

В 1868 році до влади приходять цісар Мутсугіто і кладе кінець феодалізму. Столицю тоді перенесено з Кйото до Едо, теперішнього Токіо. Від цього часу в реставрації цісарства починаються гарячкові реформи, що прямують до мілітарного зміцнення.

Чверть віку пізніше Японія громить Росію, яка обіцяла шапками закидати Японію", і здобуває південний Сахалін, Корею (від 1910 р. стала японською

колонією), півострів Льяотунг в Маньчжурії і поширює тут свої впливи. В цей спосіб Японія майже подвоїла свою територію.

В 1932 році відриває від Китаю Маньчжурію і творить під своїм протекторатом „Маньчжурське цесарство" Маньчжукуо.

Тепер Японія зачислюється до держав, які рішають долю світу і входить до Пакту Трьох. Не вважаючи на довголітню війну з Китаєм, Японія рішила виступити проти Америки і Англії з думкою остаточно випхнути їх з території Азії.

Не дивлячись на те, що во на займає лише 382.000 км.кв., а разом зі всіма приналежностями (окрім Катаю) 674.877 км.кв., Японія взялась до наведення нового порядку в Східній Азії [8].

8. Костопільські вісті. – 1941. – № 23, 21 грудня.

Соединенные Штаты.

Говоря о начавшейся в Соединенных Штатах серьезной борьбе разнородных элементов белой расы, корреспондент «Oriental Advertiser» приводит следующие данные. По переписи 1890 года, в стране насчитывалось 65.000.000 граждан. Из них только 18.000.000 происходили от первых колонистов, англичан и голландцев, переселившихся или переселенных в Америку до образования Штатов, 19,000,000 оказались потомками переселившихся в Штаты разных европейских народов, говорящих ныне по-английски, как и первые 18.000.000; и те, и другие – так называемые «янки». Из остальных 28,000,000 было 12,000,000 немцев, сохранивших расовые особенности, язык и исповедание, 5.000.000 ирландцев, 1,400,000 французов, вместе с живущими в Канаде, 1.500.000 испанцев и португальцев, 1.000.000 итальянцев, 1,000,000 славян, из которых – 800,000 поляков, а прочие – разных национальностей. В начале прошлого столетия в Соединенных Штатах среди 6,000,000 населения было всего 40,000 душ, исповедующих католическую религию. В течении столетия население увеличилось в 13 раз, а число католиков в 400 раз. Сто лет тому назад католики в Штатах имели лишь 1 епископа,

30 священников, а ныне они уже имеют 14 архиепископов, 73 епископа, 9,000 священников, при 7,500 церквах. В 1896 году католики имели 1 университет, 35 семинарий, 102 среднеучебных заведения, 600 женских училищ, 4.000 первоначальных школ, в которых воспитывалось 533,000 детей. С тех пор эти цифры значительно увеличились. Ныне около 3/5 из 77,000,000 населения Соединенных Штатов Северной Америки исповедуют католицизм, в том числе немцы, из которых 20 – 50 % суть католического вероисповедания. Число католиков все более увеличивается частью большою рождаемостью, частью притоком новых переселенцев. Между тем, число янки, играющих преобладающую роль в управлении республикою и сосредоточивающих в своих руках крупные капиталы страны, из года в год заметно уменьшается. В Соединенных Штатах, где насчитывается до 140 сект, только янки отличаются религиозною индифферентностью, остальные же строго держатся своей веры, национальности и языка. Религиозное единство между немцами, ирландцами, романскими и славянскими народностями начинает уже сближать их на почве общественной и политической солидарности, хотя, с другой стороны, между католиками проявляется усиленная расовая борьба за преобладание в делах страны. Все это идет наперекор доктрине Монроэ, что вызывает в янки большую досаду и немалое опасение, вследствие чего они стали обращать особенное внимание на преподавание во всех школах английского языка, что, однако, ничуть не припятствует процветанию в Штатах немецкого, французского, испанского, итальянского, польского, чешского языков и литературы, способствуя усилению расовой борьбы и парализованию политики обособления Америки от Европы [9].

9. Киевлянин. – 1901. – № 271, 1 октября.

**Сполучені Держави Америки
(Довідка).**

Сполучені Держави Америки знаходяться й середній частині Північної Америки, між Мексикою і Канадою. Площа США без колоній – коло 8 мільйонів кв. км. Населення – коло 130 мільйонів. Столиця – Вашингтон. В містах живе 56 відсотків населення. Основна маса населення (коло 90 відсотків) потомки переселенців з різних країн Європи. З цих переселенців і склалася тут нова, американська нація. Решта 10 відсотків населення – це негри, індійці, мексиканці і невелика кількість китайців та японців. Клімат більшої частини США континентальний, на півночі і помірний, на півдні, субтропічний. США займають, щодо запасів вугілля перше місце в світі, щодо нафти друге. Є багато заліза, кольорових металів – міді, цинку, свинцю, золота і срібла. Поклади фосфоритів світового значення (у Флориді) і сірки. Невистачає США олова, нікелю, марганцю.

США республіка, яка являє собою федерацію 48 штатів. США, як держава виникли з основаних в XVII віку на Атлантичному побережжі Північної Америки англійських колоній, які завоювали свою незалежність у війні з Англією в рр. 1775—1783.

США ще в кінці минулого віку стала на шлях колоніальних завоювань поза своїм материком. Вони зайняли Гаванські острови, Філіппіни, встановили протекторат над Кубою, оволоділи Панамським каналом, останньо зайняли Ісландію та інші острови на Атлантичному океані, які колись і належали до Англії, а які мають стратегічне значення для США.

Промисловість США має масовий характер виробництва і розвинуту техніку. В гірничій, промисловості провідна роля належить вугіллю і нафті. З обробної промисловості розвинуто металічну, харчову, текстильну і хемічну. Основний промисловий район – північний схід. Найбільші центри – Нью-Йорк, Чикаго, Філадельфія, Бостон, Детройт, Піттсбург. Найбільший порт – Нью-Йорк. Залізниць США – 400 тисяч кілометрів. Автомобільний транспорт дістав США вийняткову широкого розповсюдження. В рр. між 1929 і 1939 було в США понад 12 мільйонів

безробітних. Сільське господарство США перебувало, останніми літами в тяжкому становищі [10].

10. Львівські вісті. – 1941. – № 107, 11 грудня.

Еміграція в Японії.

ТОКІО, 2. Кацура запросив банкирів і торговопромисловців і вказав їм на необхідність допомагати переселенню з Японії. Він порадив підписатися на заснування бразильського колоніального товариства з основним капиталом мільйон ієн. Токійському еміграційному синдикатові бразильський уряд одводить безплатно 45.000 десятин з умовою, що синдикат переселить за 4 роки 2000 японських семей [11].

11. Рада. – 1913. – № 2, 3 январа (16 січня).

Англія і Японія.

ТОКІО, 20. Радник міністерства закордонних справ Ямаза, призначений послом в Пекин, заявив кореспондентові «Торо-Дзу Сімбун», що англо-японські стосунки поспувались через дружбу Англії з Росією. Ямаза проте вважає, що англо-японську спілку треба піддержувати, щоб забезпечити цілість Китаєві [12].

12. Рада. – 1913. – № 67, 21 марта (3 квітня).

Японці в Північній Америці.

До парламенту штата Каліфорнія внесено законопроект, яким забороняється чужинцям купувати землю у власність. Цей законопроект має на увазі головним чином японську еміграцію і викликав в Японії таке обурення, що вашингтонський уряд примушений був звернутись до Каліфорнії з проханням одкласти надалі обміркування цього законопроекту. Питання в цей спосіб звичайно не вирішено, а тільки одсунуте на де який час з черги, тому інтєресно подати де-які відомости про розмір японської еміграції до Америки.

Японська еміграція в Каліфорнію почалась року 1869, коли в Сан-Франциско прибуло 40 японців. В 1878 р. їх було 120; в 1888 р. – 1000, а через десять років –

13.000. В 1907 році японців було вже – 57.000, а в 1908 р. – до 60.780, що уявляє з себе 1/40 частину всього населення штату.

Таким чином абсолютна чисельність японців в Каліфорнії невелика. В Сполучених Штатах є округи, що нараховують чужинців одної національності значно більше. Очевидно головною причиною протияпонського руху є та роля, яку відіграють вони в сільському господарстві Каліфорнії. Більша частина японських емігрантів – добрі хлібороби. Японські фермери постачають сільсько-господарських продуктів на 25 мил. рублів, що складає 20 процентів всеї сільсько-господарської продукції штата.

Японці відіграють значну ролю і яко фермери і яко робітники в сільському господарстві.

Переїхавши до Америки з семьями, японці на завше остаються там. Дітей своїх вони вчать в американських і японських школах. Денаціоналізація хоч і вплива на них, але досить слабо, що також загострює відносини між білими і жовтолицими мешканцями Каліфорнії [13].

13. Рада. – 1913. – № 92, 23 апріля (6 травня).

Америка і Японія.

САКРАМЕНТО, 7. Губернатор Сакраменто підписав биль про заборону чужоземцям купувати нерухоме майно, проти якого японці заявили протест [14].

14. Рада. – 1913. – № 105, 8 мая (21 травня).

Штати й Японія.

Лондонським газетам телеграфують із Вашингтону й Нью-Йорка, що в зв'язку з відомим конфліктом з –за японських колоній в Каліфорнії, відносини між Японією й Сполученими Штатами в останні дні набрали досить гострих форм.

З одного боку з Токію, на підставі договорів, вимагають повної волі для японської колонізації у всіх штатах, а, значить, і одміни нового каліфорнійського закону, що

як раз цю еміграцію обмежує; з другого боку Каліфорнія й слухати не хоче про який небудь компроміс в цій справі.

Президент республіки, Вільсон, разом з міністром закордонних справ Брайяном роблять все, щоб запобігти лихові – не допустити справи до озброєного конфлікту, та покіль їхня праця не дає добрих наслідків.

«Д. Тел.»повідомляє, що американський флот в повному складі (21 броненосець, 14 крейсерів і багацько малих кораблів) цими днями направляється до Філіппинів.

Кажуть, що ця «екскурсія» має звязок з вищезгаданим непорозумінням [14].

14. Рада. – 1913. – № 105, 8 мая (21 травня).

Американсько-японський конфлікт.

Американсько-японський конфлікт затягся надалі. Енергійні заходи Вільсона, подорож Брайана в Каліфорнію і протест японського посланника в Вашингтоні не владнали конфлікту.

Губернатор Каліфорнії Джонсон підпише білль, яким забороняється чужинцям монгольського походження купувати у власність землю в Каліфорнії.

Нещодавно вийшла друком велика стаття Джонсона, в якій він категорично заявляє, що підпише білль, бо вважає своїм обовязком робити те, що корисно для американських громадян.

За Каліфорнією слідом пішов штат Аризона. Там ухвалено білль, який ще дужче обмежує права монголів.

Федеральне правительтво Сполучених держав ставиться негативно до антияпонської політики, але нема певности в тому, що робить це воно щиро.

За обмеження прав японців промовляє й той факт, що недавно конгрес ухвалив білль про обмеження еміграції взагалі й білль цей не набрав сили закону тільки через veto Тафта.

Преса й громадянство на боці каліфорнійських «бунтовщиків». Демократична преса разом з пресою інших напрямків обвинувачують президента Вільсона в

прихильності до японців, од якої робиться тільки шкода інтересам Сполучених Штатів [15].

15. Рада. – 1913. – № 124, 31 мая (13 червня).

Сполучені Штати й Мексика.

Нелади в Мексиці, про які часами доходять до нас вісти, примусили Сполучені Штати взятися до заведення в тій державі якогось ладу, що принаймні забезпечував би життя мирних громадян.

В нас вже повідомлялось, що з огляду на надзвичайно критичне становище в Мексиці, президент Вільсон телеграфічно викликав звідтіль посла Сполучених Штатів.

Тепер міністр закордонних справ, Брайян, разом з послом, склали два проекти заспокоєння Мексики, Один з тих проектів говорить, що уряд Сполучених Штатів визнає сучасне правительство в Мексиці за легальне тільки в тому разі, коли воно докаже, 1) що його владу визнають найменше в трьох частинах Мексики, 2) що воно в силі охоронити американських громадян в тих містечках, 3) що уряд Мексики полагодить всі непорозуміння між Мексикою й Сполуч. Штатами, 4) що вибір президента буде зроблено відповідно мексиканській конституції й 5) що мексиканське правительство дасть дозвіл американському війську ввійти в північну Мексику.

По другому проекту 1) всі громадяне Сполучених Штатів повинні негайно виїхати з Мексики, 2) американський флот має зайняти всі мексиканські пристані, 3) Сполучені Штати мають заснувати комісію, яка повинна буде довести до мирного порозуміння між сучасним мексиканським урядом і революційними партіями, 4) Сполучені Штати обов'язуються вивести з Мексики свою армію і флот зараз же після того, як настане в державі спокій.

Правдоподібно, що президент Сполучених Штатів буде додержуватись відносно Мексики політики в дусі цих проектів. Англія та Франція недвозначно дали

зрозуміти, що подбати про спокій в Мексиці – є виключний обов'язок Сполучених Штатів. До енергійної політики в Мексиці примушує президента ще й те, що японці, користуючись революцією, хочуть прибрати Мексику до своїх рук [16].

16. Рада. – 1913. – № 177, 3 августа (16 серпня).

Політичний огляд 1913 р.

Внутрішнє життя Японії не мало в минулому році великих пертурбацій, але там зросла знов ідея зближення з Китаєм і ведеться політика в напрямкові спілки з Мексикою проти Північно-Американських Штатів. 1913 рік тут лишає велику спадщину для наступного року. Американсько-японські стосунки загострились дуже в зв'язку з закінченням будівлі Панамського каналу і привод для війни є кожної хвилини. Здобувши базу для свого флоту в Мексиці, Японія наполовину вирішує своє завдання в Америці.

Як відомо, в Америці видано образливий для Японської еміграції закон і це послужило приводом для непорозумінь, Панамський канал підогрів тільки ворожнечу. Сама Мексика переживає у внутрішньому житті великі заколоти. Аборигени цієї країни повстали під проводом ген. Цапати проти панування новітнього населення і ведуть уперту боротьбу з Хуертою. Війна завзята і економічне життя в країні майже зовсім припинилось, що б'є дуже по кишені Північну Америку і викликає ворожнечу між президентами Вільсоном і Хуертою [17].

17. Рада. – 1914. – № 1, 1 января (14 січня).

Японія і Америка.

ВІДЕНЬ, 31. Скрізь викликає велике незапокоєння зближення між Японією і Мексикою. Дипломати переконані, що Японія шукає приводу до війни з Америкою ще до одкриття Панамського каналу [17].

17. Рада. – 1914. – № 1, 1 января (14 січня).

Нещастя в Японії.

ТОКІО, 3. Руйнуюча діяльність вулканів на о. Сакура-Сіма не припиняється. Острів в багатьох місцях вже й пізнати не можна. Уди послано на поміч ще три крейсери.

Президент Сполучених Штатів висловив японському урядові по телеграфові своє спочуття з приводу нещастя, що сталося в Японії [18].

18. Рада. – 1914. – № 3, 4 январа (17 січня).

В Мексиці.

Н'Ю-ИОРК, 14. Мексиканські повстанці покарали на смерть слідом за англійцем і німцем француза, якого запідозрили в шпигунстві. Президент Хуерта одмовляється од помочи чужоземного війська і заявляє, що сам справиться з повстанцями [19].

19. Рада. – 1914. – № 38, 15 февраля (28 лютого).

Проект окупації Мексики Штатами.

Відомости які має англійська газета «а» свідчать, що Північно-Американські Штати заміряються оповістити часткову окупацію мексиканської території і моральний уряд над Мексикою: также переконання панує в лондонських дипломатичних сферах. Штати вже дипломатичним шляхом зробили натяк на те, що вони сподіваються добитись в Мексиці волі президентських виборів. Раніш ніж відважитись на це Північні Штати ще обмінюються нотами з європейськими державами. В дипломатичних сферах Штатів гадають, що Європа нічого не матиме проти цього [19].

19. Рада. – 1914. – № 38, 15 февраля (28 лютого).

Сполучені Штати і Мексика.

ВАШИНГТОН, 3. Президент заявив членам конгресу, що коли президент мексиканської республіки Хуерта не виконає вимог Америки, то американський уряд займе Тампико [20].

20. Рада. – 1914. – № 77, 4 апріля (17 квітня).

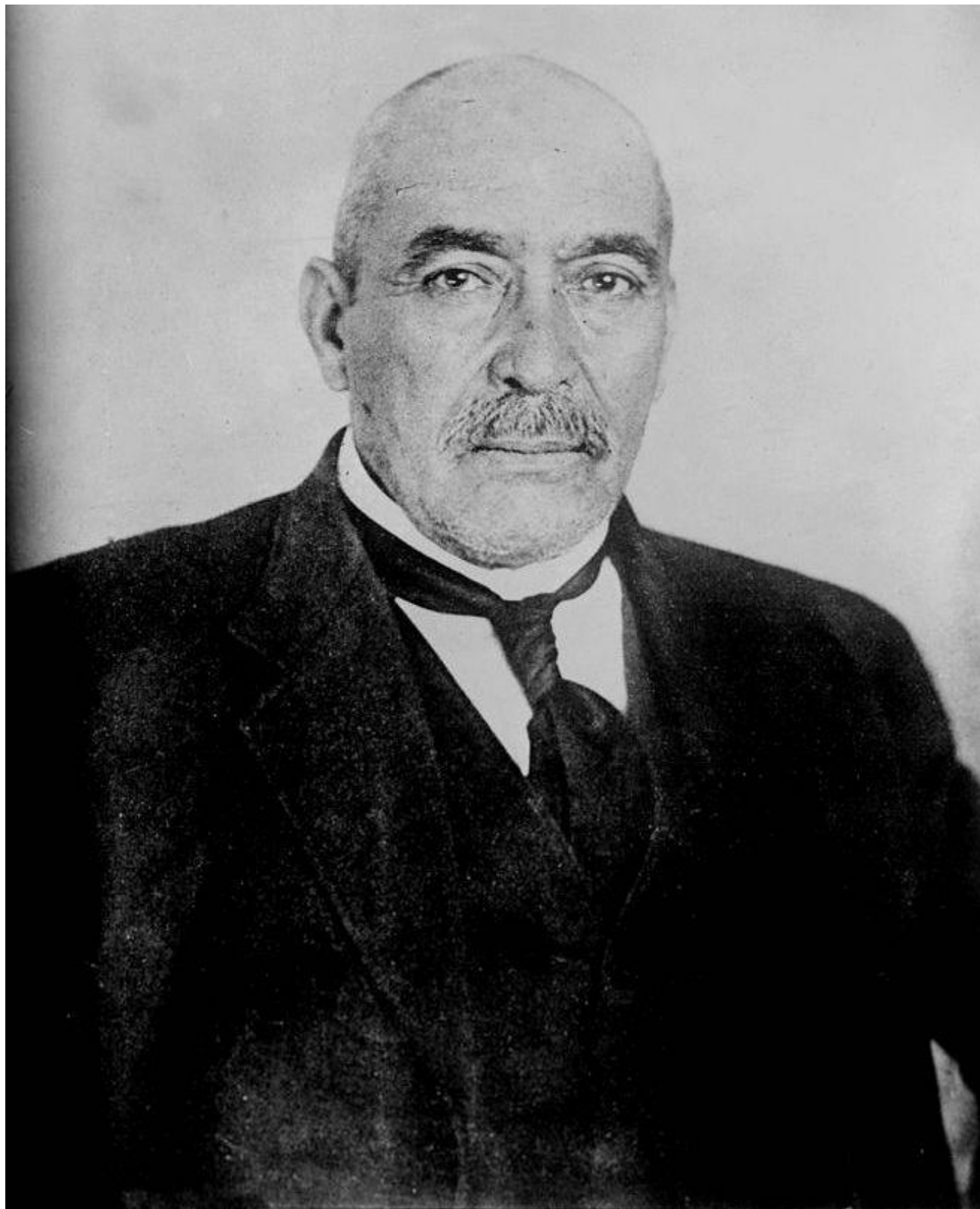
НЬЮ-ЙОРК, 3. Зважаючи на арешт кількох американських матросів з наказу Хуерти в Тампико, президент С. – Ам. Штатів Вільсон наказав американському флоту, в складі 21 корабля, під командою адмірала Беджерса, негайно вийти в мексиканські води. Коли Хуерта відмовиться салютувати американському флоту, буде висажено десант і почнеться війна. В Сполучених штатах всі ухвалюють рішучу політику Вільсона [20].

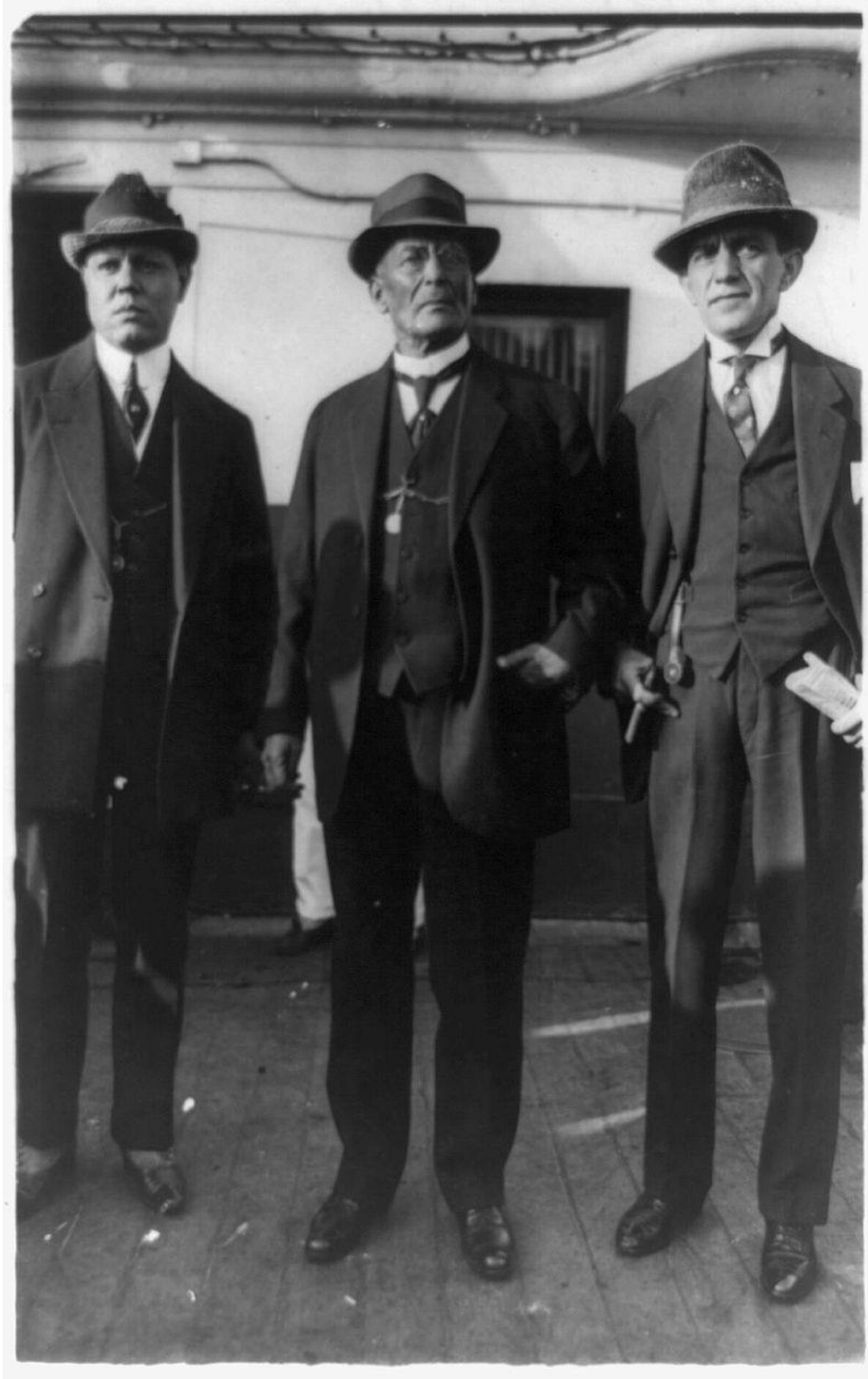
20. Рада. – 1914. – № 77, 4 квітня (17 квітня).

У́рта Ортéга, Хосé Викториа́но (исп. *José Victoriano Huerta Ortega*; 23 декабря 1850, Колотлан, Халиско — 13 января 1916, Эль-Пасо, Техас) — мексиканский государственный и военный деятель, генерал, организатор военного переворота, временный президент Мексики с 19 февраля 1913 по 15 июля 1914 года.

Уэрта родился в семье метисов, в возрасте 17 лет начал службу в мексиканской армии, во время правления Порфирио Диаса дослужился до звания генерала. После того, как в мае 1911 года диктатура Диаса была свергнута, Уэрта какое-то время был лоялен новому либеральному правительству Мадеро и вёл борьбу с его противниками (такими, как Паскуаль Ороско), но вскоре вступил в заговор с целью свержения Мадеро (к которому примкнули генералы Феликс Диас (племянник Порфирио Диаса) и Бернардо Рейес; заговор также был поддержан американским послом Генри Лейном Вильсоном). 18 февраля 1913 года Уэрте удалось совершить переворот; Мадеро и вице-президент Суарес были убиты, а Уэрта стал временным президентом страны. После того, как Уэрта отказался от проведения демократических выборов и установил военную диктатуру, США стали относиться к нему враждебно и высадили десант в Веракрусе, чтобы лишить Уэрту возможной помощи со стороны Германии. Нашлись у Уэрты противники и внутри Мексики; вскоре против него выступили армии Венустиано Каррансы, Альваро Обрегона, Франсиско Вильи и Эмилиано Сапаты. Уэрту поддержал перешедший на его сторону Паскуаль Ороско. 8 июля 1914 года, после того как Федеральная армия Уэрты потерпела ряд поражений от Конституционной армии Каррансы и Обрегона и повстанцев Вильи, Уэрта подал в отставку и бежал в Англию (откуда впоследствии перебрался в Испанию и затем в США), назначив своим преемником Франсиско Карвахалья. Находясь в эмиграции, Уэрта начал переговоры с правительством Германии, надеясь с его помощью вновь произвести переворот и вернуться к власти в Мексике, но 27 июня 1915 был вместе с Паскуалем Ороско арестован в Ньюмене (штат Нью-Мексико) и некоторое время содержался в тюрьме, пока не умер от цирроза печени. Хотя симптомом его недуга была желтуха, существуют подозрения в его отравлении с участием США [21].

De izq. a der.: José C. Delgado, Victoriano Huerta y Abraham F. Ratner [21].

РОЗДІЛ 2. ЯПОНІЯ Й МЕКСИКА

Чого вимагають японці?

Японський посол д. Мотоно подав міністрові заграничних справ д. Извольському вимагання японців. Японці вимагають, щоб їхнім парходам вільно було плавати на Амурі (ріка), щоб їм було вільно торгувати по всіх морях але до самого Балтійського моря, щоб їм можна було купувати землю в Сібіру — та вільно було ловити рибу під берігом тієї частини острова Сахаліна, що належить до Росії. Японці висловили ці вимагання дуже гостро. Російський уряд вважає, що не можна дати японцям того, що вони хочуть. І от ходить чутка, що Росії доведеться звернутися до Англії та Америки, аби якось помиритись з японцями [1].

1. Рада. – 1906. – № 67, 1 грудня (декабря).

Японія і Америка.

Японія, щоб запобігти війні з Північною Америкою, по добрій волі відмовилась від спілки з Мексикою і від оренди бухти Магдалени [2].

2. Рада. – 1911. – № 60, 15 марта (28 березіля).

Обережність Японії.

МЕКСИКО, 10. Японія через свого повіреного дала зрозуміти мексиканському урядові, що вона не буде задоволена демонстраціями з приводу приїзду японського посла, бо вони можуть носити ворожий Сполученим Штатам характер [3].

3. Рада. – 1913. – № 158, 11 іюля (24 липня).

С. Штати і Мексика.

ВАШИНГТОН, 7. Тривога, що панувала в офіціальних колах в звязку з мексиканськими справами, трохи зменшилась після того, як було одержано телеграму американського посольства в Мексиці про те, що переговори не припиняються [4].

4. Рада. – 1913. – № 180, 8 августа (21 серпня).

ПОРСМУТ, 7. Канонерка „Нашвіль" вийшла з Ньюгампшейра в Мексико [4].

4. Рада. – 1913. – № 180, 8 августа (21 серпня).

ВАШИНГТОН, 7. Повірений в справах Мексики телеграфує, що Суерта рішуче спростовує звістку, ніби він поставив ультіматум Сполученим Штатам в справі ухвали його уряду [4].

4. Рада. – 1913. – № 180, 8 августа (21 серпня).

Японія і Мексика.

Напружені відносини між Північно-Американськими Сполученими Штатами і Мексикою примусили мексиканського президента Хуерта звернутись за допомогою до Японії. Користуючись непорозумінням між Вашингтоном і Токіо, що сталось через відомий каліфорнійський законопроект, президент запропонував японському урядові ввійти в згоду з Мексикою.

В Токіо цю пропозицію Хуерта зустріли прихильно, але японський уряд дав зрозуміти мексиканцям, що він згожується на пропозицію тільки при певних умовах. Токійське правительство очевидно не хоче зразу порвати звязки з вашингтонським правительством і визнає за краще трохи подождати.

Але японське громадянство не поділяє погляду свого правительства.

Вся японська преса є щирою прихильницею японсько-мексиканського союзу. Особливо уважно обмірковується пресою стаття секретаря японської місії в Мексиці, п. Хорігучі.

Мексика, – пише Хорігучі в своїй статті – має не тільки політичне значіння для Японії. Вона не тільки підтримає Японію в боротьбі з Сполученими Американськими Штатами за панування на Тихому Океані, але й привітає японських емігрантів, яким тепер заборонено доступ в Північну Америку. В Мексиці, що в пять разів більше Японії, знайдеться місце для японських емігрантів. Край цей багатий, а населення ставиться до японців дуже прихильно.

З думками Хорігучі згожується вся токійська печать. Партія «Сейюкаї», що стоїть тепер у влади, призначила для вирішення цього питання скілька надзвичайних засідань.

Мексикою японці цікавляться вже давно, і в японській пресі не раз підіймалось питання про зміцнення в Мексиці політичного й економічного впливу Японії.

Тепер Японія, напевно, скористується скрутним становищем Сполучених Штатів і припинить поступування Штатів в Середню Америку [5].

5. Рада. – 1913. – № 187, 17 августа (30 серпня).

Сполучені Штати і Мексика.

ЛОНДОН, 16. Конфлікт між Мексикою і Сполученими Штатами досягнув найвищого напруження. Президент Сполучених Штатів Вільсон порадив всім американським громадянам негайно виїхати з Мексики. Фактично дипломатичні стосунки між обома державами перервано. Незначний ексцес з боку мексиканців може викликати війну [5].

5. Рада. – 1913. – № 187, 17 августа (30 серпня).

Сполучені Штати й Мексика.

Президент Спол. Штатів вдався, як відомо, до мексиканського уряду з нотою, в якій вимагав, щоб у Мексику не ввозили більш зброї з Сп. Штатів і настоював, щоб тимчасовий президент мексиканської республіки Хуерта не виставляв своєї кандидатури на посаду президента. Мексиканський міністр Гамбоа представив постійній комісії мексиканського конгресе доклад про непорозуміння з Сполуч. Штатами. Комісія без усяких пояснень прийняла доклад до відомости. Як сповіщають з Вашингтона, Вільсон в другій ноті до тимчасового мексиканського уряду знов настоює на тому, щоб Хуерта не виставляв своєї кандидатури й вимагає негайної відповіді. Коли Мексика скориться вимогам Вільсона, він обіцяє організувати для неї позику у американських банкірів на вигідних для Мексики умовах. У відповідь на цю ноту, Гамбоа заявив, що ніякі розміри позики не можуть

примусити мексиканське правительство скоритись вимогам Сп. Штатів. Тим часом уряд Сп. Штатів вживе усіх заходів до конфіскації зброї, що перевозиться з Штатів до Мексики [6].

6. Рада. – 1913. – № 219, 25 сентября (8 жовтня).

В Японії.

ТОКИО, 31.X. Парламент откривається 26-го декабрия.

– Министр иностранных дел объясняет отправку в Мексику крейсера тревожным положением, угрожающим интересам живущих там 3.000 японцев. На крейсере находится чиновник министерства иностранных дел [7].

7. Утро (Харьков). – 1913. – № 2127, 1 ноября.

В Мексиці.

МЕКСИКО, 2. Прихильники генерала Хуерти стараються відновити переговори з Сполученими Штатами. Мексиканський міністр закордонних справ одвідав американського посла і просив, щоб уряд Сполучених Штатів не вживав ніяких заходів, поки мексиканський уряд не ввійде в переговори з Ліндом [8].

8. Рада. – 1913. – № 252, 3 ноября (16 листопада).

ТОКИО, 2. Воєнне міністерство командірує в Мексику представника для догляду за ходом можливої війни [8].

8. Рада. – 1913. – № 252, 3 ноября (16 листопада).

ЛОНДОН, 2. Сюди повідомляють, що прихильники Хуерти вбили в Вера-Круці посла північно-американських Штатів [8].

8. Рада. – 1913. – № 252, 3 ноября (16 листопада).

ВАШИНГТОН, 2. Хуерта замовив в японських заводах 30.000 рушниць і 50 гармат [8].

8. Рада. – 1913. – № 252, 3 ноября (16 листопада).

НЬЮ-ЙОРК, 2. З години на годину сподіваються одкриття війни між Мексикою і С.-Штатами [8].

8. Рада. – 1913. – № 252, 3 ноября (16 листопада).

Події в Мексиці.

Непорозуміння й нелад в Мексиці в останні часи дуже загострилися і загрожують перейти далеко за межі можливої війни між двома американськими республіками Сполученими Штатами і Мексикою, бо подіями в Мексиці, крім Японії, зацікавлені й деякі європейські держави.

Непорозуміння між Мексикою і Сполученими Штатами спочатку носило характер чисто формальний. Президент С. Штатів Вільсон виступив спочатку ні з того, ні з сього оборонцем мексиканської конституції і заявив протест проти уповноважень генерала Хуерти, якого мексиканський конгрес обрав на президента республіки і який перед тим був диктатором.

Такі вибори, коли посаду президента займає людина, що перед тим виконувала функції президента, мексиканська конституція вважає дійсними тільки після того, як ту саму особу виберуть у-друге.

Потім, коли прихильники Хуерти пішли на всякі формальні комбінації, щоб Хуерта таки лишився президентом, уряд Сполучених Штатів одверто заявив, що він взагалі не бажає, щоб президентом був Хуерта. Ясно стало, що Вільсона цікавлять зовсім не догмати мексиканської конституції, а щось інше.

Щоб Хуерта не був президентом Мексики, для Вільсона це важно дуже з політичного боку, бо новий мексиканський уряд, складений за згодою вашингтонського уряду, повинен буде рахуватись з політикою Сполучених Штатів і тому буде коритись бажанням Штатів.

Це дуже важно при сучасній політичній ситуації на Далекому Заході, бо така залежність Мексики від С. Штатів збільшила б вплив останніх на Тихому й Атлантичному океанах і як-не-як була би поміччю проти Японії, яка бачить в Мексиці не тільки економічний ринок, але й видатний в її сучасних заходах політичний фактор. Бо коли тихо-океанська проблема, себ-то проблема панування

Японії, чи Сполучених Штатів на океані стане у весь свій зріст, то роля Мексики буде в вирішенню цієї проблеми дуже великою. А на скільки зацікавлена Японія в цій справі, настільки встрявають в неї європейські держави. Тому то з цього боку сучасні напружені стосунки між Мексикою і Сполученими Штатами торкаються сфери міжнародної політики.

Генерал Хуерта в боротьбі з Штатами виставив на своєму прапорі перш усього незалежність Мексики від кого б то не було, чи від Штатів, чи від Японії. Ця боротьба його за незалежність, хоч і носить дуже жорстокий характер, бо він не щадить тих, що хотять спокою і бажають скоритись вимогам Штатів, зробила його популярним в республіці і тому то так не хотять в Вашингтоні, щоб він був президентом Мексики.

Окрім того американські промислові компанії, що гуртуються переважно в Сполучених Штатах, давно вже домагаються панування на мексиканських ринках.

Таким чином, давні політичні тенденції Штатів до гегемонії над Мексикою оживились грою економічних інтересів, через що президент Вільсон в своїй боротьбі з Хуертою й вжив тепер економічного способу, і перша частина його плану вже вдалась. Залякуючи війною, Штатам вдалось викликати грошову паніку в Мексиці, населення вибрало з банків всі вкладки і державний скарб тепер порожній.

Далі Вільсон погрожує ще блокадою мексиканських берегів, щоб таким чином не пустити комерційні пароходи в Мексику, позбавити її таможенних прибутків (головних державних прибутків в Мексиці) і цим примусити скоритись вимогам Вільсона.

Надії Хуерти на Англію, Францію і Германію, заінтересованих торгівлею з Мексикою, не виправдались. Тепер вся надія Хуерти на Японію, яка вже послала свій крейсер під береги Мексики. А коли в справу встряне Японія, то діло не стане й за іншими державами. От чого з такою увагою слідкують в Європі за подіями в Мексиці [9].

9. Рада. – 1913. – № 256, 8 ноября (21 листопада).

Японці проти „дяді Сама” в Мексиці.

Війна Північно-Американських Штатів з Іспанією дала Штатам протекторат над Кубою і перші їхні колоніальні придбання – Філіппинські острови в Азії. З того часу старі американські міщансько-демократичні ідеали внутрішнього розвитку та матеріального добробуту стали примеркати – і перед очима «дяді Сама», який вперше почув як слід свою силу, почали розгортатися широкі перспективи імперіалістичної політики. Але молодий американський імперіалізм пішов не в бік Атлантичного Океану, на який Штати виходять більш залюдненою і більш багатою половиною, бо тут, напр. в Африці, довелося б рахуватися безпосередньо з старими європейськими імперіалізмами, – а по лінії найменшої відпорности й перших колоніальних придбань – в бік Великого Океану, на якому Штати мають далеко слабшу матеріальну базу. Отже й тут незабаром виріс їм назустріч в Японії свій імперіалізм, виріс на такого серйозного конкурента що Штатам прийнялося звужити перспективи і перш за все виготовити базу для майбутньої боротьби.

Панамський канал вже відкрито. Тепер треба ліквідувати таке неприємне сусідство як Мексика. І от Мексика стає ареною, на якій в перші закулісні спроби майбутньої грандіозної боротьби на Великому Океані. Японський імператор напр., оце вперше дає аудієнцію призначеному в Японію мексиканському воєнному агенту. Мексика приймає од японської фірми 70.000 рушниць та інший військовий припас. Поруч з цим можна правда поставити і такі факти, що наприклад, японці які живуть в Кореї, постановили прохати уряд про одпуск кредитів на сформування двох корейських дивізій. Або – що на одібраній в Китаю Формозі готується повстання. Отже факти першої категорії показують, що Японія бачить свою найбільшу небезпеку не в себе дома – а за океаном і все що можна буде тут зробити, зробить [10].

10. Рада. – 1913. – № 275, 1 декабря (14 грудня).

Японія і Мексика.

НЬЮ-ЙОРК, 10. В Сполучених Штатах зробила велике вратіння маніфестація дружби між Японією і Мексикою. Хуерта закупив в Японії багато зброї.

Мексиканське посольство в Японії зустріли з ентузіазмом [11].

11. Рада. – 1913. – № 282, 11 декабля (24 грудня).

Події в Мексиці.

Мексика стає ареною інтересних подій в зв'язку з конкуренцією Північно Американських Штатів з Японією на Тихому Океані. Зараз там розпочався фінансовий крах, підготовлений Штатами. Найбільша фінансова інституція, центральний банк, припинила свої операції. В біржових і політичних колах панує переконання, що тільки зречення Гуерти від президентства спасе Мексику од економічної руїни. Що до Гуерти, то він придумав досить оригінальний спосіб боротьби з цим фінансовим кризисом. Він видав наказ, щоб до Нового Року всі дні вважалися за свято, – значить, по банках мексиканських зовсім тепер не робитиметься ніяких фінансових операцій. В усякім разі сила на його боці, тим більше, що Японія майже одверто рішила помагати йому.

Отже й американці не сплять, і ватажки мексиканських інсургентів готуються допіру до нападу на Гуерту.

Американський уряд послав у мексиканський порт Веракруз госпитальне судно для допомоги пораненим [12].

12. Рада. – 1913. – № 284, 13 декабля (26 грудня).

Японці в Мексиці.

ТОКІО, 12. Прибувши з Мексики японці повідомляють про те, що 150 японців бере участь в військові повстанців [12].

12. Рада. – 1913. – № 284, 13 декабля (26 грудня).

Мексиканське повстання.

ВАШИНГТОН, 12. З Хуареця повідомляють, що повстанці знов захопили Тореон після жорстокого бою, в якому брало участь 12.000 душ [12].

12. Рада. – 1913. – № 284, 13 декабля (26 грудня).

Японія і Америка.

ТОКІО, 14. Опозиційна преса докоряє урядові за холодність зустрічі мексиканського посла, який боявся викликати незадоволення Сполучених Штатів. Ввечері політичні і громадські діячі організували урочисту зустріч мексиканському послу [13].

13. Рада. – 1913. – № 286, 15 декабля (28 грудня).

Японія перед одвертою допомогою Мексиці.

Японський уряд ще не зробив останнього крока, на який його штовхає одверта агресивна політика Американських Штатів у Мексиці: він ще й досі не рішився, здається, на теж одверту воєнну конвенцію з мексиканським урядом Гуерти. Але і політична кон'юктура і громадська думка самої країни нарешті примусять мабуть до цього.

Зустріч нового мексиканського посла, якого Японський уряд прийняв начеб-то з холодною байдужістю, – в громадських колах Японії мала надзвичайно урочистий характер. Політичні та громадські діячі організували йому грандіозну маніфестацію. Юрба в де-кілька десятків тисяч з лихтарями та факелами вирушила до того готелю, де цей посол спинився. Спеціальна депутація привітала його і піднесла два мечі роботи старих японських майстрів. Потім процесія пішла до мексиканської місії та імператорського палацу. Роскішні фейерверки та крики „банзай” збільшували ще дужче урочистість та ефект маніфестації [14].

14. Рада. – 1913. – № 287, 17 декабля (30 грудня).

Японія і Америка.

ТОКІО, 16. Упорядчиками урочистої зустрічі мексиканському послу винесено таку резолюцію: „Відношення Північно-Американських Сполучених Штатів до

Японії дуже погорді і образливі. Японським дітям забороняється вчитись в Америці, обмежені права еміграції, дозволяється образливе відріжнення японців від інших народів. Японці ображені цим і завше думають про помсту. Японська політика до Сполучених Штатів нерішуча і підриває престиж Японії".

„Асахі" повідомляє про висадку Ідзюме десанту в Мексиці. Хуерта покладає надію на японців. Коли переможуть повстанці, він поїде в Японію [14].

14. Рада. – 1913. – № 287, 17 декабря (30 грудня).

Мексика и Япония.

ТОКИО, 16 XII. Устроителями торжественной встречи мексиканскому послу вынесена такая резолюция: «Отношения Северо-Американских Соединенных Штатов к Японии надменны ж оскорбительны, японским детям воспрещается учиться в Америке, стеснены права иммиграции, допускается оскорбительное различие между японцами и народами других государств. Японцы возмущены таким отношением и постоянно думают об отмщении. Японская политика по отношению к Соединенным Штатам нерешительная, и подрывает престиж Японии».

За завтраком в честь мексиканского посла представитель японской печати отметил расовое сходство японцев и мексиканцев, долженствующее послужить к закреплению дружественных отношений между Японией и Мексикой [15].

15. Утро. – 1913. – № 2172, 17 декабря.

ТОКИО, 16 XII. «Асахи» сообщает о высадке с «Идзумо» десанта в Мексике. Хуэрта рассчитывает на помощь японцев, а в случае победы мятежников, уедет в Японию» [15].

15. Утро. – 1913. – № 2172, 17 декабря.

Мілітаризм і конституційне життя в сучасній Японії.

Над Мексикою все нижче спускаються хмари. Японія має кинути якусь добру колодку під ноги своєму найнебезпечнішому конкурентові в майбутній боротьбі за Великий Океан. Бо інсургенти б'ють урядове військо президента Гуерти, який шукає

піддержки в Японії, і Північно-Американські Штати от-от стануть твердою ногою в Мексиці. А тоді в їхніх руках буде весь американський берег Великого Океану од Панами до Аляски. І тепер цікаво ближче придивитись до внутрішнього конституційного життя Японії, де оце саме розпочалася нова сесія парламенту.

Сесія минулого року, яка пройшла під знаком боротьби лібералів з воєнною партією, закінчилася компромісом, яким дуже незадоволено все ліве крило парламенту. І сучасне уміркованоліберальне міністерство Ямамото, переживши ряд критичних моментів, всетаки, хоч з гріхом на половину, а вдержало за собою уряд. Але воєнна партія, яка раніш мала цей уряд в своїх руках, не складає зброї і знов готується атакувати кабінет Ямамото. Тільки топер вона вже центр ваги перенесе на зовнішню політику, і головним її козирем буде обвинувачення Ямамото в приниженні престижу Японії перед Штатами.

Одним словом, конституційне життя Японії рисується так. Влада в руках партії уміркованого лібералізму („Сейюкай“), яка проклала шлях до неї критикою крайнього японського мілітаризму, що привів країну до фінансового кризису. Головну атаку веде проти неї колишня урядова партія японського мілітаризму, яка під час міждержавних конфліктів може на шовіністичній японській психології грати як схоче. Крім цих двох контрагентів, на лівому крилі збирається органічна опозиція, яка теж мусить мати для себе багатий ґрунт в тому екоєомичному і політичному кризисі, що зробився затяжним після виходу Японії на шлях імперіалізму [16].

16. Рада. – 1913. – № 293, 24 декабря (6 січня).

Японія – Мексика.

ТОКІО, 13.IV. Окума в своем органе «Хоци» категорически опровергает слухи об изменении японской политики по отношению к Мексике, в связи с последними событиями. Япония будет нейтральна по отношению к враждующим, но может изменить политику в зависимости от отношения других держав к Мексике [17].

17. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

Япония, Америка и Мексика.

Если и есть что интересного в американско-мексиканском конфликте для всей Европы, так это будущее поведение Японии, здесь узел грядущих отношений и здесь развязка мировых событий.

Однако Япония молчит и пока ничем не проявляет ни симпатий, ни враждебности.

Что означает это молчание Японии? Что думает она? Намерена ли она ввязаться в американо-мексиканскую войну, если последняя будет продолжаться, или останется безмолвным зрителем?..

Эти вопросы теперь полны злободневности, и взоры всех пристально смотрят на Японию.

Но... Япония молчить; или заявляет устами министра-президента и его официоза о своей полной, будто бы, нейтральности.

Так ли это на самом деле?

В том, что истинные симпатии Японии не на стороне Америки, сомневаться не приходится. Японии тесно на Японских островах; Соединенные Штаты прямо и косвенно помогли ей выйти на Азиатский материк.

Соединенные Штаты надеялись оттолкнуть от себя этим будущую японскую опасность, – но их надежды не исполнились. Тотчас же после войны, одновременно с движением в Манчжурию, начинается японское переселение и в Америку. Лет через пять после войны это переселение принимает такие угрожающие размеры, что начало сильно беспокоить Соединенное правительство. Возникли трения; отношения между государствами испортились, легко могли окончиться разрывом.

Правительства обоих государств, чувствуя полную неподготовленность к вооруженному конфликту, напрягли все усилия, – и в результате явился японо-американский договор 1911 года (Руть-Такахира), по которому Япония обязывалась принять меры к ограничению переселения и к установлению строгого надзора за

рабочими в Америке; Америка-же соглашалась не предъявлять никаких «особых» требований по отношению к японским эмигрантам и относиться к ним так-же, как и к прочим.

Но и этот договор не привел к «успокоению».

Движение японцев в Калифорнию не прекращалось. И в 1913 году обе палаты законодательного собрания штата Калифорнии принимают новый закон, воспрещающий владеть землей и арендовать ее на сроки более 3-х лет всем тем иностранцам, которые «недопустимы к натурализации», т. е. недостойны стать американскими гражданами.

«Недопустимыми же к натурализации» считались именно китайцы в японцы. Таким образом, этот частный закон отдельного государства Соединенных Штатов был направлен как раз против Японии.

Правда, правительство Соединенных Штатов поспешило задать, что оно не разделяет взгляда штата Калифорнии; и что оно, будучи бессильно отменить этот закон, выражает японскому народу чувства искренней приязни и уважения.

Но эти слова любезности несколько дела не исправим. Отношения между Японией и Штатами еще более ухудшились. И, если не закончились тогда-же вооруженным столкновением, то только потому, что С.-Американское правительство проявило, как полную предупредительность по отношению к законным пожеланиям Японии, так и такую-же «готовность ко всяким случайностям». Эта решительность Америки несколько охладила пыл Японии. Но, конечно, развязка была только отсрочена, и отношения по-прежнему остались явно неприязненными.

В это же время развиваются события и в Мексике. И обе стороны пристально следят за ними и прилагают все усилия, дабы не позволить друг другу какого-либо захвата или усиления.

Судьба Порфирио Диаса заключившего секретный договор с Японией относительно бухты Магделена (в южной Калифорнии) и тотчас павшего, и отношение Американских Соединенных Штатов к нынешнему президенту Мексики Хуэрте – лучшие примеры и доказательство.

О том же, как относилась Япония к «американскому движению на Мексику», мне приходилось уже цитировать на столбцах «Утра» из речи японского морского министра в секретном заседании парламента: «Янки совершают чудовищное предприятие (Панамский канал) и постепенно протягивают свои щупальцы к Средней Америке... Они обезпечивают себе поворот в сторону Тихого Океана. Мы не можем спокойно глядеть и ждать, когда они грузно лягут на его воды со всей силой американской промышленности и техники. Нам нужно **готовиться и действовать!**»

И вот теперь Америка не только протянула щупальцы, но и «налагает руку» на Мексику. Почему же Япония не действует?..

Но можно ли верить искренности всех этих «официальных» заявлений японского правительства? И можно ли думать, что Япония и впрямь остается безпристрастным и безстрастным зрителем?..

Последние известия, сообщаемые иностранной печатью, говорят, что **нет**.

Вот вам доказательства. В Японию послан был специальный посол правительством Хуэрты. О чем он говорил с представителем японского правительства, конечно, остается тайной. Но самого его на улицах Токио «встретили шумными овациями». А одновременно «толпа устроила на улице враждебную против Америки манифестацию».

Также восторженно были встречены и морские офицеры с японского боевого корабля в столице Мексике.

Одновременно появились слухи о «морских маневрах» японского флота у берегов Формозы: и Японии зачем-то очень понадобилось «сменить» гарнизон на этом острове...

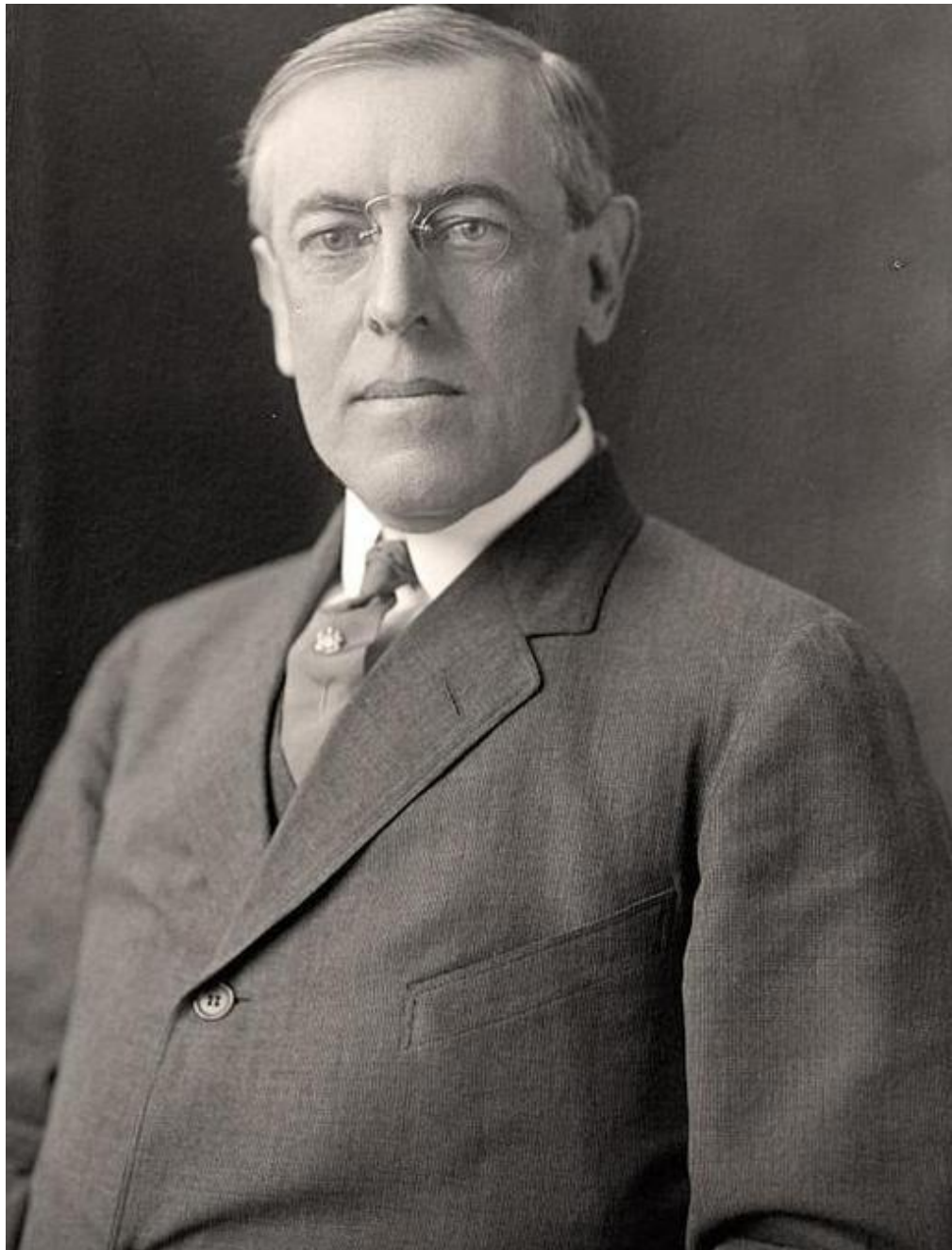
Японское правительство безмолвствует. Но у когда же оно грешило и красно- и много речием?... [18].

18. Утро (Харьков). – 1914. – № 2286, 20 апреля.

Япония и Мексика.

ТОКИО, 3 декабря. Японское правительство признало в Мексике правительство генерала Карранцы [19].

19. Киевлянин. – 1915. – № 335, 5 декабря.

Томас Вудро Вільсон (англ. *Thomas Woodrow Wilson*; зазвичай, без першого імені — **Вудро Вільсон**; 28 грудня 1856 — 3 лютого 1924) — 28-й Президент США (1913–1921). Відомий також як історик і політолог. Лауреат Нобелівської премії миру 1919, присудженої за миротворчі зусилля.

КОРОТКА БІОГРАФІЯ.

Будучи кандидатом від Демократичної партії, він був вибраний губернатором штату Нью-Джерсі в 1910 році, а в 1912 — президентом США, коли голоси прибічників республіканців розкололися між Теодором Рузвельтом і Вільямом Тафтом. Вільсон був переобраний у 1916. Другий термін його президентства був відмічений вступом США в Першу світову війну (березень 1917) і активними дипломатичними зусиллями президента з мирного врегулювання, вираженими в «14 пунктах». Вільсон став першим президентом США, що відвідав з офіційним візитом Європу, беручи участь в роботі Паризької мирної конференції. Пропозиції Вільсона були покладені в основу Версальського договору. Вільсон був одним з ініціаторів створення Ліги Націй, проте Сенат США відмовив у вступі до цієї організації. У 1913 році Вільсон підписав законопроект про створення Федеральної резервної системи, яка виконує роль центрального банку США, має інструменти державного впливу, але форма власності капіталу є приватною — акціонерна з особливим статусом акцій. Перебував під сильним впливом полковника Хауса.

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА.

У доборі кадрів Вільсон віддавав перевагу досвідченим політикам зі «старої гвардії». Більшість його міністрів походили з Півдня і дотримувались консервативних поглядів. Підсумки виборів дали старт політичним і соціально-економічним реформам, які увійшли в американську історію під назвою «Нова свобода». Вільсон активно втілював переконання, що головне місце в політичному житті США має належати не Конгресу, а президенту. Заради просування своїх реформ, Вільсон встановив з комісіями Конгресу якнайтісніший контакт, на відміну

від своїх попередників. З ініціативи президента пізніше створили Міністерство праці. Фермери отримували закон, що значно поліпшував систему кредитування в сільському господарстві. Також, було ухвалено закон про заборону дитячої праці в промисловості.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА.

Вільсон проводив активну зовнішню політику, спрямовану на зміцнення позицій США на Далекому Сході, в Латинській Америці, всіляко сприяв британо-американському зближенню. Під гаслом «наведення порядку» американські війська вторгалися до Мексики (1914 і 1916—1917), окупували Гаїті (1915), і Домініканську Республіку (1916). Президент сприяв встановленню самоврядування на Філіппінах. На початку Першої світової війни Вудро Вільсон дотримувався нейтралітету, з пацифістських позицій намагався виступати посередником між європейськими державами. Після загибелі «Лузитанії» (1915) та інших неозброєних судів, він домогся від Німеччини обіцянки припинити підводну війну.

У 1916 році Вільсон був знову висунутий Демократичною партією на другий президентський термін. Під гаслом «Він утримав нас від війни» з невеликою перевагою він зміг перемогти кандидата республіканців Чарльза Еванса Х'юза. До 1917 року Вільсон переглянув свої пацифістські погляди і схилився до необхідності вступити в Першу світову війну, вважаючи, що цей крок дозволить грати США активнішу роль у повоєнній перебудові світу. Приводом для вступу у війну стали нові напади німецьких підводних човнів на пасажирські судна. 6 квітня 1917 року була оголошена війна Німеччині. Після Лютневої революції в Росії президент США прагнув до співпраці з Тимчасовим урядом, виношував ідею союзу «двох найбільших демократій світу». Він послав до Росії спеціальну місію, прагнув утримати її від виходу з війни. Після Жовтневої революції Вільсон виступив з планом загального мирного врегулювання («Чотирнадцять пунктів», січень 1918), розглядаючи його як альтернативу антивоєнній агітації більшовиків. Уряд Вудро

Вільсона підтримував білогвардійців; в 1918 році американські війська висадилися на Півночі і Далекому Сході Росії.

Вільсон проводив активну політику, спрямовану на зміцнення американських позицій в Карибському басейні і в Мексиці, всіляко сприяв англо — американському зближенню. Після початку Першої світової війни 1914—1918 років намагався виступити посередником між європейськими державами. У 1917 році Вільсон добився вступу США у війну, припускаючи придбати вирішальний голос у визначенні доль післявоєнного світу. У 1917 році прагнув до розвитку співпраці з Тимчасовим урядом Росії, виношував ідею союзу «двох найбільших демократій світу». Після перемоги більшовиків виступив з планом мирного врегулювання («Чотирнадцять пунктів», січень 1918), вбачаючи в ньому альтернативу міжнародному впливу більшовизму. Вільсон був одним з головних авторів Версальського мирного договору 1919 року. Однак договір не був ратифікований сенатом США. Восени 1919 року в результаті сильної перенапруги Вільсона розбив параліч. Він змушений був припинити активну державну діяльність. До закінчення президентського терміну найважливіші політичні рішення по суті приймала його дружина — Едіт Вільсон. Лауреат Нобелівської премії миру (1919) за внесок у Версальський мирний договір (1919) [20].

ІМПЕРАТОР МЕЙДЗІ.

Імператор Мейдзі (яп. 明治天皇, めいじてんのう, *Meiji-tennō*; 3 листопада 1852 — 30 липня 1912) — 122-й Імператор Японії, синтоїстське божество. Роки правління: 3 лютого 1867 — 30 липня 1912.

Символ реставрації Мейдзі, «батько» Японської імперії. Провідник модернізації та вестернізації Японії, що перетворив федеративну аграрну країну на передову унітарну централізовану індустріальну державу. Завдяки здобуткам у державотворенні, скромності та високому рівню самодисципліни послуговувався великим авторитетом у сучасників.

Народився 3 листопада 1852. Він був другим сином чинного імператора Коменя. Його матір'ю була Накаяма Йосіко, донька старшого монаршого радника Накаями Тадаясу. Новонародженому дали ім'я Муцухіто та титул принц Саті.

1860 року Муцухіто проголосили спадкоємцем престолу й надали титул Великого сина Імператора. 30 січня 1867 року, після смерті імператора Коменя, юний принц став новим імператором Японії.

Імператор Мейдзі очолив країну в період глибокої політично-соціальної кризи. Японія була поділена на два ворожі табори — сьогунат Токугава та реформаторську опозицію, які намагалися знищити один одного, використовуючи при цьому авторитет Імператорського двору. Сам двір прагнув покінчити із самурайською диктатурою і відновити пряме Імператорське правління, а тому підігрував опозиціонерам. У зв'язку з цим, урядовці Імператора Мейдзі прийняли в листопаді 1867 року зречення від влади останнього сьогуна Токугави Йосінобу, і, водночас, видали лідерам опозиції — ханам Сацуми і Тьосю, таємний наказ про покарання сьогунату. В січні 1867 року від імені Імператора було проголошено указ про реставрацію Імператорського правління, за яким сьогунат Токугава ліквідувався, а уся повнота державної влади переходила у руки монарха та його нового уряду.

Прибічники сьогунату не визнали указу і розв'язали громадянську війну Босін, яка завершилася 1869 року перемогою Імператорських військ.

1868 року, в ході війни, Мейдзі проголосив П'ятистатейну присягу, основні засади свого нового політичного курсу, що дістав назву «реставрація Мейдзі» й затвердив указ про форму державного правління (останній визначив нову форму організації японського уряду). Він також установив новий девіз правління — Мейдзі та затвердив принцип «один монарх — один девіз», за яким володар Японії мав право обирати лише один незмінний девіз за свого життя. 1869 року Імператор переніс свою резиденцію і столицю країни з Кіото до Токію, та змусив автономні японські уділи повернути монархії суверенітет над землями і населенням цих уділів. 1870 року він видав Рескрипт про велике вчення, що проголосив синто державною релігією, а Імператору надав статус божества і синтоїстського першосвященника.

Початково в Імператорському уряді переважали родовиті придворні аристократи та колишні удільні володарі, проте з 1871 року зросла питома роль радників нижчого походження, таких як Сандзьо Санетомі, Івакура Томомі, Кідо Такайосі та Окубо Тосіміті, за допомоги яких Імператор Мейдзі покінчив із залишками середньовічного адміністративного устрою, перетворивши Японію на унітарну централізовану державу. Також, завдяки зусиллям Івакури була проведена реформа Імператорського двору та палацевих звичаїв, покликана оздоровити інститут Імператора від надмірної опіки підданих.

Імператор Мейдзі виконував роль посередника в конфліктах між членами його уряду і всіляко сприяв модернізації своєї країни. Зокрема, 1873 року, під час урядових дебатів про завоювання Кореї, він рескриптом заборонив групі силовиків на чолі з Сайго Такаморі вирушати у корейський похід, а 1875 року видав урядовцям наказ взятися за розробку Конституції Японської імперії. 1881 року, під час радикалізації громадського демократичного руху за волю та народні права,

Імператор пацифікував його, відкривши Парламент. 1882 року він видав Рескрипт військовим, за яким японський монарх став головнокомандувачем Збройних сил країни, а Збройні сили отримували статус оплоту монархії та Імперії^[4]. Після встановлення системи Кабінету Міністрів 1884 року, Імператор сприяв реформуванню законодавства задля відповідності устрою конституційної монархії, долучився до розробки чиновницького апарату адміністративних одиниць — префектур, повітів, міст, містечок і сіл, а також забезпечив стабільність доходів Імператорського дому, розширивши його землеволодіння.

1889 року Імператор Мейдзі проголосив Конституцію Великої Японської Імперії і заклав основи нової японської державності, що базувалася на приматі влади Імператора. Наступного 1890 року він видав усний рескрипт про освіту, яким затвердив загальнонаціональні морально-етичні норми для японського суспільства^[4].

Після відкриття Парламенту Імператор Мейдзі виконував роль миротворця в конфліктах олігархічного уряду, що складався із представників ханських фракцій, та депутатів Палати представників, делегованих політичними партіями. Він також брав безпосередню участь у роботі Генерального штабу Збройних сил Японії під час японсько-китайської (1894—1895) і японо-російської (1904—1905) років воєн, підтримував японсько-британський союз і всіляко сприяв перетворенню Японії на одну з передових військових і економічних держав світу. 1910 року монарх схвалив рішення анексувати Корею та розпочати освоєння Маньчжурії, а 1911 року успішно завершив перегляд нерівноправних договорів Японської імперії із західними державами, що були укладені 1858 року.

30 липня 1912 року Імператор Мейдзі помер від загострення цукрового діабету в 59-річному віці¹. Його поховали за державний кошт у гробниці Фусімі-Момояма^[5] в районі Фусімі міста Кіото. На пам'ять про Імператора японський уряд спорудив велике синтоїстське святилище Мейдзі в Токіо [20].

Імператор Тайсьо

Імператор Тайсьо (яп. 大正天皇, *たいしょうてんのう*, *тайсьо тенно*; 31 серпня 1879 – 25 грудня 1926) – 123-й Імператор Японії, синтоїстське божество.

Роки правління: 30 липня 1912 — 25 грудня 1926. Перший японський монарх, що вів моногамію при Імператорському дворі.

Імператор Тайсьо народився 31 серпня 1879 року. Він був третім сином Імператора Мейдзі. Матір'ю хлопчика була старша фрейліна Імператорського двору Янагівара Наруко, донька тимчасового середнього радника Янагівари Міцунару. Новонародженому дали ім'я принц Хару. Його вихованням займався аристократ Накаяма Тадаясу та його донька Йосіко.

1889 року, в день народження, Йосіхіто проголосили спадкоємцем престолу. В листопаді того ж року йому надали титул Великого сина Імператора, а також військові звання молодшого лейтенанта Імперських армії та флоту Японії. 1909 року принца підвищили до генерал-лейтенанта й віце-адмірала.

1900 року Йосіхіто одружився із четвертою донькою аристократа Кудзьо Мітітаки, панною Садако, майбутньою Імператрицею Теймей. Вона народила йому чотирьох синів: Хірохіто, що згодом став Імператором Сьова, принца Тітібуномія Ясухіто, принца Такамацу Нобухіто й принца Мікаса Такахіто.

30 липня 1912 року, у зв'язку зі смертю Імператора Мейдзі, Йосіхіто став новим Імператором Японії. Девіз правління покійного монарха — Мейдзі, був замінений на новий – Тайсьо. В листопаді 1915 року, після трирічного трауру, Імператор Тайсьо офіційно пройшов церемонію інтронізації.

Імператор Тайсьо в дитинстві страждав менінгітом. В молоді роки хвороба пройшла, але наступного року після інтронізації монарх знову занедужав. Через це він не міг вповні виконувати свої державні обов'язки. Зокрема, після 1919 року церемонія відкриття Парламенту відбувалася за його відсутності. Тому 1921 року уряд Японії призначив хворому монарху регента – Великого сина Імператора, принца Хірохіто.

25 грудня 1926 року Імператор Тайсьо помер у 47-річному віці. Його поховали у гробниці Тама в місті Хатіодзі, Токіо [20].

РОЗДІЛ 3. США Й МЕКСИКА

Положение на театре военных действий.

Американо-мексиканская война.

«Военные действия» приостановились. Американцы ограничились пока занятием порта. Вера-Круца, на западном берегу Мексиканского залива, отстоящего в 300 километрах от столицы.

Этот пункт им был важен и как порт, через который мексиканцы могли получать боевые припасы и оружие, и как база (основание) для организации наступления на

столицу Мексико, так как Вера-Круц, наряду с Тампико, единственные пункты, удобные для высадки десанта.

О подробностях занятия этого порта сообщалось в свое время в телеграммах. Это занятие было легкой победой американского оружия. Слабо укрепленный с суши и совершенно лишенный морской защиты, Вера-Круц, конечно, не мог сопротивления эскадре.

Несколько выстрелов с малых и средних американских судов и береговые батареи замолчали. После этого был высажен десант (экипаж судов к части морской пехоты) и двинуть для занятия города.

Только в здании таможни было оказало сопротивление: там засели несколько сотен мексиканских смельчаков и встретили американцев пулеметными и ружейными выстрелами. Результаты известны: Вера-Круц взят. Со стороны мексиканцев убито 200 чел., у американцев убито 4 и ранено 17.

Правительственные мексиканские войска отошли тогда к западу от города и стали на укрепленную позицию. Американцы далее не двинулись. Такое положение остается и поныне.

От Вера-Круца до столицы около 300 верст, есть железная дорога, но ее, вероятно, разрушат мексиканцы в случае отхода. Естественные дороги отвратительны. Местность гористая (горы Восточн. Сиерра-Мадере), дающая много выгодных позиций для обороняющагося. Высота гор около 2 верст.

Следующий удобный пункт для высадки – Тампико Но пока вокруг него идет междуусобная борьба правительственных мексиканских войск и войск генерала Виллы.

Тампико центр нефтяных богатств; последним угрожает разгром и разорение. Возможно, что американцы, раз будет продолжаться война, поспешать обезпечить нефтеносные источники.

Сухопутная армия Соединенных Штатов сосредоточивается в южном Техасе у С.-Антонио. По данным печати, там уже собрано около 2-х дивизий, одна из коих стояла наготове еще с прошлого 1913 года.

У пограничных пунктов Нуево-Ларедо и Ларедо происходили столкновения. Эти стычки могли быть только с войсками другого вождя «повстанцев» генерала Карранца, так как все северные штаты Мексики, к северу от линии Тампико-Торреон, в руках «мятежников».

У Торреона перед высадкой американцев в Вера-Круце произошло столкновение между правительственными войсками и «повстанцами»; правительственные войска Хуэрты потерпели поражение.

Очередная задача ныне для мексиканских войск – установление соглашения с повстанцами.

Если это будет достигнуто, то вся территория, кроме одного Вера-Круца, будет пока в руках Мексики.

Выгоды Мексики – бездорожье, гористый характер страны и воинственное население...

Мексике невыгодно искать **больших сражений**. Ей нужно вести «малую» **войну**.

Если эта война обратится в войну народную, то она может сильно затянуться. Примеры – неудача Наполеона в Испании в 1809 году и англо-бурская война в южной Африке.

Америке поэтому, напротив, если уже будет решено продолжать войну, – надо во что бы то ни стало стремиться разбить мексиканскую армию и после этого бить по очагамъ сопротивления.

Но для этого нужны полевая войска, способная к смелым наступательным действиям.

Проще всего было бы двинуть сосредоточенные дивизии из Техаса сухим путем через Ларедо, но тогда до столицы свыше 100 верст с трудными и плохими дорогами.

Для высадки же десанта в Тампико или Вера-Круце нужно время. Обычно десантная операция считается одной из самых трудных, – но это тогда, когда противник располагает флотом. Теперь же в Атлантическом океане американцы полные хозяева.

Будут ли они высаживать десант и на Тихоокеанском побережье, – большой вопрос. Если же да, то лучшим пунктом явится порт Манцанила.

Пока американская эскадра заняла бухту Магделену; ту самую, которая так нужна им, и из-за которой раньше едва не вышло столкновения с Японией.

В Соединенных Штатах продолжается лихорадочная работа по сбору и перевозке войск. Штаты – усиленно «готовятся». Положение пока остается выжидательным; главные события еще не наступали.

Или Соединенные Штаты должны забить отбой, или же мы накануне крупных и решительных событий. R [1].

1. Утро (Харьков). – 1914. – № 2283, 17 апреля.

Початок війни між Мексикою і Америкою.

ВАШИНГТОН, 9. Морський міністр оповістив телеграму, одержану 8 апріля від адмірала Флетчера: «Десанти з лінейних кораблів «Ута», «Флорида» і з транспорта «Прері» захопили митницю. Почався бій з мексиканцями. Артилерія «Прері» вибила мексиканців з позицій; тоді вони почали стріляти з вулиць і з домів. В американців вбито 4 і 26 ранено. В мексиканців вбито коло 200 душ [2].

2. Рада. – 1914. - № 80, 10 апріля (23 квітня).

Сполучені Штати Мексика.

Телеграми з Вашингтону сповістили вже про першу бійку між десантом північно-американських кораблів і мексиканським військом. Єсть вже чимало вбитих і

поранених. Таким чином почалась війна між двома американськими республіками. Останній привід для війни був надто вже незначний, щоб його вважати за справжню її причину. Почалось з того, що один мексиканський офіцер арештував трьох матросів з канонерки С. Штатів, які зійшли на беріг в Тампико робити якісь покупки. Матросів через півгодини випустили, а президент Мексики Хуерта просив сам вибачення в посла Сп. Штатів. Чомусь президент Вільсон не задовольнився цим і почав вимагати, щоб мексиканський флот, в ознаку вибачення, 21 пострілом салютував ескадрі Сп. Штатів, що стоїть коло Тампико. Хуерта згодився на це, але з умовою, щоб і флот Сп. Штатів одночасно салютував мексиканському прапоріві. Уряд Сп. Штатів не згодився на це і звернувся до конгресу з проханням доручити флотіві «піддержати честь і пошану до Сп. Штатів» в мексиканських водах. Згода конгресу надійшла швидко і 46 північно-американських воєнних кораблів виступили в східні і західні води Мексики. Такий останній привід до війни; крім нього було ще висунуто обвинувачення проти мексиканського уряду в тому, що з його наказу перехоплюються урядові депеші посла Сп. Штатів. Але, взагалі, стосунки між обома американськими республіками були давно вже попсовані. Коли президентом був Мадеро і роздавав американським синдикатам багаті концесії широкою рукою, то й стосунки з Сп. Штатами були гарні. Після ж торішньої революції і вбивства президента Мадеро, посаду мексиканського президента заступив один з його переможців, ген. Хуерта, який властиво й вів свою боротьбу з Мадерою під прапором визволення Мексики від шкідливої для неї економічної опіки з боку Сп. Штатів. Це стурбувало впливових представників американських концесіонерів і почалась у Вашингтоні агітація за активний виступ Сп. Штатів в мексиканській справі, бо вони боялись, що Хуерта почне роздавати концесії іншим чужоземцям. Ще більше їх стурбувало те, що Хуерта скористувавшись нагодою непорозумінь між Японією і Сп. Штатами, почав вести переговори з японським урядом про згоду в справі спільної оборони проти Штатів. В Японії пішли на це з радістю.

Але переговори в Токіо задержались через повстання в Мексиці, яке ведуть проти Хуерти прихильники Мадеро, часами досить успішно, і тому становище справ в Мексиці неясне.

Моральне виправдання в Сполучених Штатах в тому, що вони почали війну – те, що американський уряд взяв на себе відповідальність за охорону життя і майна чужоземців в Мексиці, які терплять дуже від братогубної війни, що тягнеться там вже коло року, а Хуерта не може сам навести ладу в своїй республіці. Це, мовляв, і примусило уряд Вільсона до рішучого кроку проти Мексики. Вільсон в своєму посланні до конгресу заявляє навіть, що війну він почав не проти мексиканської республіки, а проти Хуерти, який незаконно зробився президентом, веде криваву різню з повстанцями і досі безсилий захистити чужоземців та навести який небудь лад в республіці. Може воно й справді так, але поки що бійка йде не з Хуертою, а з мексиканцями і трудно сподіватись, щоб вся ця мексиканська авантюра не обійшлась без серйозніших наслідків, бо озброєний виступ С.-Штатів може викликати зовсім протилежні почуття й у ворогів Хуерти і об'єднати, хоч тимчасово, всі мексиканські партії для боротьби за національну самостійність. Тоді ця боротьба обійдеться Сп. Штатам недешево. Правда, в них чудовий флот, але зате в самого Хуерти негірше сухопутне військо, досвічене в довгих бійках з повстанцями та у всяких революціях; крім того, коли сутички доведуть до справжньої війни між обома республіками, то хто поручиться за японський за японський флот і взагалі за Японію, яка 10 років тому показала своїм порт-артурським наскоком, що вона здібна на такі несподіванки. А при сучасній гострій ворожнечі її з Штатами – це річ цілком можлива [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

Війна в Америці.

Відень, 10. З Вера-Круц телеграфують: «Атлантичний флот Сп. Штатів, під командою адмірала Боджерса підійшов вдосвіта до Вера-Круц. Зразу ж з кораблів

було спущено 2.000 душ і почалась бомбандировка міста, якою його дуже спустошено. Багато будинків зруйновано. Вбитих і ранених кілька сот душ [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

Лондон, 10. Американському послові в Мексиці повернуто довірочні грамоти. Він виїздить [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

НЬЮ-ЙОРК, 10. Американський флот конфіскував військовий груз германського парохода, призначений для Мексики. На пароході було 200 кулеметів і 15 мільйонів патронів [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

Вашингтон, 10. Палата представників без дебатів ухвалила зміну сенатом резолюцію, в якій президентові Вільсонові дається право вживати проти Мексики озброєну силу. Адмірал Боджерс викликав в Тампико флотилію міноносців на поміч крейсерів. На видатки на мексиканську кампанію асигновано 100 мільйонів рублів [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

ВЕРАКРУЦ, 1. 9 апріля на військовій раді на кораблі «Арканзас» адмірал Беджер і Флетчер постановили захопити все місто. Десант ескадри Беджера складається з 2.700 душ [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

НЬЮ-ЙОРК, 10. Всі відомості про події в Мексиці одержуються по бездротовому телеграфові. Газети щогодини випускають телеграми. При адміралові Флетчері є три кореспондента найвпливовіших газет і кожний крок ескадри вже через годину відомий в Нью-Йоркові і Вашингтоні [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

ВАШИНГТОН, 10. В блокаді мексиканських берегів візьме участь 48 кораблів з 667 гарматами. Адмірал Флетчер в своєму наказі флотові, заявив, що вся

діяльність війська повинна йти виключно проти уряду Хуерти, а не проти населення [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

МЕКСИКО, 10. Кабінет міністрів в повному складі вийшов в одставку [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

НЬЮ-ЙОРК, 10. Всі американці при спішно виїхали з Мексико. Цілі квартали порожні. Індієці погрожують повстанням. Анархія в Мексиці – неминуча і американцям буде нетрудно одержати перемогу. Панування Хуерти закінчиться швидко [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

В Америці.

ВАШИНГТОН, 10. Палата представників ухвалила асигновку 500 мільйонів доларів на видатки по перевозці на вітчизну мексиканських американців.

Консул Сполучених Штатів у Вера-Круці телеграфує, що в городі тихо і що за порядком в ньому уважно стежать американці. В десанті поранено 6 душ, з них один смертельно [3].

3. Рада. – 1914. – № 81, 11 апріля (24 квітня).

Війна в Америці.

ЧГУАГУА, 10. Генерал повстанців, що вели досі війну з Хуертою, Каранца звернувся до Вільсона з заявою, в якій висловлює свій жаль з приводу ворожих актів американців проти мексиканців, які не визнають Хуерти і вважають його узурпатором. Хуерта не уповноважений щось вимагати. Або задовольняти вимоги американців і виступати проти них за порушення самостійности суверених прав Мексики.

Каранца радить Вільсонові припинити війну, очистити Веракруз і повідомити про свої вимоги з приводу подій в Тампико конституційний уряд, який розгляне їх вчить справедливу і мирну постанову [4].

4. Рада. – 1914. – № 82, 12 апріля (25 квітня).

ВАШИНГТОН, 11. В відповідній ноті генералові Каранці Брайан заявляє, що діяльність Сполучених Штатів ведеться виключно проти Хуерти. Самостійність мексиканського народу Сполучені Штати поважають і ведуть війну тільки з Хуертою.

Далі Брайан зазначає, що президент Вільсон поважає мексиканців і поділяє їх на прихильників Хуерти і його ворогів. Президент вважає, що конститунціоналісти зрозуміють щирі наміри його. Американці, крім захоплення Вера-Круца нічого не думають більше брати.

Незважаючи на цю відповідь, в колах близьких до вашингтонського уряду гадають, що коли Каранца сполучиться з Хуертою, то плани американського уряду зміняться тоді [4].

4. Рада. – 1914. – № 82, 12 апріля (25 квітня).

ВАШИНГТОН, 11. Повстанці коло Тампико сполучились з прихильниками Хуерти для війни проти американців [4].

4. Рада. – 1914. – № 82, 12 апріля (25 квітня).

ВАШИНГТОН, 11. Мексиканський посол забрав свої пашпорти і довірочні грамоти [4].

4. Рада. – 1914. – № 82, 12 апріля (25 квітня).

МЕКСИКО, 11. Хуерта оповістив масовий рекрутський набір. 150 тисяч мексиканських залізничних-служачих вступило в армію [4].

4. Рада. – 1914. – № 82, 12 апріля (25 квітня).

Н'Ю-ЙОРК, 11. Кореспондент «New-Jorcker», який один з перших зійшов з корабля на беріг в Вера-Круці, телеграфує, що бомбардировка дуже спустошила місто. Особливо зруйнована гавань. Почалось багато пожеж, гасити яких нікому. Американці вступили в місто майже без опіру. Жорстока боротьба почалась тільки

коло будинку мексиканської академії, де зібралось багато мексиканського війська. Втрати мексиканців невідомі. В американців вбито 11 і ранено 55 душ.

Мексиканський генерал Мокс вивів все військо з міста, захопив гори і окопався в кількох кілометрах.

Гадають, що війна може затягнутись дуже надовго [4].

4. Рада. – 1914. – № 82, 12 апріля (25 квітня).

Війна в Америці.

ВАШИНГТОН, 12. Адмірал Беджер повідомляє, що при захопленні Вера-Круц вбито ще трьох солдатів і ранено 25. В Вера-Круц тепер 5.400 душ війська. Вчора стрільбу припинено по всій лінії.

Американці роблять труси, забіраючи зброю в населення [5].

5. Рада. – 1914. – № 83, 13 апріля (26 квітня).

Відень, 12. Сьогодні на всіх закордонних біржах помічається пригнічений настрій, викликаний, головним чином звісткою про те, що японська ескадра вийшла в одкрите море і взяла курс на Вера-Круц. Бояться, що Японія втрутиться в війну [5].

5. Рада. – 1914. – № 83, 13 апріля (26 квітня).

ВАШИНГТОН, 12. Вільсон випустив відозву до народу, закликаючи в армію 250 тисяч добровольців [5].

5. Рада. – 1914. – № 83, 13 апріля (26 квітня).

ЛОНДОН, 12. На підставі останніх звісток з театру війни, становище американського війська визнається дуже скрутним. Американці гадали, що проти Хуерти мало треба буде війська і висадили малий десант. Тепер він оточений мексиканцями і коли не прибуде скоро поміч, то мексиканці знищать його. Сьогодні одержано звістку, що в околицях Вера-Круц 6 тисяч американців оточено 16-ма тисячами мексиканців. Коло Тампико американцям ще гірше, бо їх там всього 4 тисячі, а мексиканців в кілька разів більше. Беджер вимагає, щоб швидче прислали йому поміч [5].

5. Рада. – 1914. – № 83, 13 апріля (26 квітня).

Війна в Америці.

ВІДЕНЬ, 14. Ходять чутки, що Бразилія, Аргентина і Чилі запропонували Сполученим Штатам і Мексиці своє посередництво [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

ЛОНДОН, 14. З Лоредо, в Техасі, повідомляють, що генерал Хуерта зрікся президентства на користь Портилоса, щоб самому командувати усім мексиканським військом [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

ВЕРА-КРУЦ, 14. Сполучені Штати ви грузили тут скільки аеропланів, які будуть нести розвідочну службу [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

ПАРИЖ, 14. По відомостям тутешніх мешканців, становище американців в Вера-Круці – лихе. Військо федералістів, що вспіло вже сконцентруватись недалеко від міста готується до бою. Крім того, в місці чувається вже недостача води, бо мексиканці зруйнували водопровод [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

ВАШИНГТОН, 14. В раді міністрів, в зв'язку з війною, виникли палкі дебати. Воєнний міністр Гарисон вимагає негайно послати багато війська в Мексику. Міністр закордонних справ, навпаки, радить потерпіти з цим, бо ніби є ще надія погодитись з Мексикою. На цьому ґрунті і можливі зміни в складі кабінету [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

НЬЮ-ЙОРК, 14. На сухопутній границі виник великий бій між американцями і мексиканцями. З обох боків великі втрати; бій почали мексиканці [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

ВЕРА-КРУЦ, 14. Флетчер оповістив місто на стані воєнної облоги. Гарнизон американців в місті досягає тепер 10.000 душ [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

Н'Ю-Йорк, 14. Сюди телеграфують, що генерал повстанців Віла арештував генерала Каранцу [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

ТОКІО, 14. Французьке посольство одержало від токійського уряду, що Японія буде придержуватись нейтралітету в цій війні, коли С.-Штати не зачеплять інтересів японців [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

МИЛАН, 14. Журналіст Бартині телеграфує з Мексики: «Дивлячись на той піднятий настрій, що тепер запанував в Мексиці, ніхто б не подумав, що країна пережила революцію, яка тягнулась три роки. Революції наче-б і не було. Ватажки повстанців об'єднались для оборони краю з своїм ворогом, президентом Хуертою. В боротьбі з Сп. Штатами білі об'єднались з індіями. Хуерту всі вихваляють і називають його героєм. Фабрики увільнили робітників. 5.000 жінок звернулось до воєнного міністра з пропозицією своєї помочі [6].

6. Рада. – 1914. – № 84, 15 апріля (28 квітня).

Війна в Америці.

Війна між Мексикою і Сполученими Штатами зайшла вже так далеко, що не може вже бути ніякої надії на мирне полагодження справи, не зважаючи на те, що три південно-американських республіки виступило вже перед Вільсоном і Хуертою з пропозицією посередництва. Не для того Сполучені Штати розпочали цю війну, щоб зразу й миритись, не досягнувши своїх намірів що до Мексики. Це суперечило б цілком сучасному імперіалістичному курсові північно-американської республіки. Поки ще будувався Панамський канал, поки приходилось держати величезні флоти в Атлантичному і Тихому океанах, доти Сполучені Штати устами Рузвельта, Тафта і Вільсона настоювали на принципі примусового третейського розгляду міжнародніх конфліктів. Тепер Панамський канал готовий і з цього часу американський флот, маючи вільний і короткий шлях з Атлантичного в Тихий океан, наче подвоюється в

силі: обидві ескадри – тихоокеанська і атлантична можуть сполучитись, коли треба буде, по один бік материка. Починаючи війну з Мексикою, Сполучені Штати перш за все мали на увазі Панамський канал, бо він тепер дає велику вигоду для операцій проти Японського флоту, який міг-би і мусів-би, може вже при цій останній для Японії нагоді, розпочати боротьбу з Сполученими Штатами за панування на Тихому океані. А панування на океані ще з кінця XIX-го століття стало одним з чергових завдань Сполучених Штатів. Бувший президент Рузвельт в своїй промові підкреслив якимось, що 2в історії людськості починається тихоокеанська ера, і панування над Тихим океаном повинно належати С.-Штатам, а засобом для цього буде Панамський канал». З часів іспанської війни американці забезпечили собі чудові стратегічні бази в Тихому океані на Філіпових, Гавайських і Каролінських островах і так до самого гирла Панамського каналу. Все це робилось планомірно «по-американському» з огляду на можливу боротьбу з Японією за океан. І теперішня війна з Мексикою це не тільки війна за територіальні і економічні здобутки в Мексиці, а й перехідна стадія до можливої боротьби з Японією за рішуче володіння Тихим океаном. Існування-ж під боком Мексиканської республіки, цієї майже певної спільниці Японії, було-б для Штатів дуже небажаним.

Не кажучи вже про небезпеку, яка погрожувала б безпосередньо з боку мексиканського війська, мексиканські порти і мексиканська територія зробилась би базою дуже вигідною для японських крейсерів і війська, а ці могли б звідтіль вести успішну боротьбу з американським військом.

Такий стратегічний бік справи. І він перш усього примусив Вільсона, може одного й з найбільших пацифістів, почати рішучу боротьбу з Мексикою без значного зовнішнього приводу до неї.

Як повідомляють телеграми, південно-американські республіки, боячись, щоб їх згодом не проковтнули Сполучені Штати, піднімають питання про спілку, для спільної одсічі. Таким чином, коли справа посередництва між Мексикою і Штатами

не вдасться, Мексика матиме в теперішній війні скількох спільників, може й не дуже сильних, але таких, що не покинуть без допомоги при лихій годині. І війна затягнеться надовго і візьме чимало жертв.

К-кий [7].

7. Рада. – 1914. – № 85, 16 апріля (29 квітня).

Війна в Америці.

ЕЛЬНАЗО, 15. Агент генерала Каранци, Пескіера, заявив, що мексиканські повстанці дуже раді будуть мирові з Сполученими Штатами [7].

7. Рада. – 1914. – № 85, 16 апріля (29 квітня).

ВАШИНГТОН, 15. В урядових колах задоволені чутками про згоду Хуерти на посередництво. Не зважаючи на надії на мир, приготування до великої війни не будуть припинені [7].

7. Рада. – 1914. – № 85, 16 апріля (29 квітня).

БЕРЛИН, 15. В офіційних колах зазначають, що згода С.-Штатів на посередництво дає змогу представникам європейських держав в Мексиці вплинути на мексиканський уряд, щоб і він згодився на посередництво [7].

7. Рада. – 1914. – № 85, 16 апріля (29 квітня).

ВАШИНГТОН, 15. Вчора в конгресі С.-Штатів Вільсон заявив про те, що війна в Мексиці не буде припинена доти, доки Хуерта не зречеться президентства. Конгрес визнав, що вести переговори з бандитом, який захопив владу в Мексиці, Сполучені Штати, поважаючи себе, не можуть [7].

7. Рада. – 1914. – № 85, 16 апріля (29 квітня).

Війна в Америці.

ВЕРА-КРУЦ, 16. Прибули американські транспорти з військом. Адмірал Флетчер і всі матроси повернулись сюди.

Вартову службу блискуче виконують аероплани [8].

8. Рада. – 1914. – № 86, 17 апріля (30 квітня).

ВАШИНГТОН, 16. Еспанський посол повідомив Брайана, що Хуерта згодився прийняти принцип безумовного посередництва [8].

8. Рада. – 1914. – № 86, 17 апріля (30 квітня).

БУЕНОС-АЙРЕС, 16. Уряди Перу, Болівії, Куби і Нікарагуа пристали до південно-американської пропозиції про посередництво [8].

8. Рада. – 1914. – № 86, 17 апріля (30 квітня).

Війна в Америці.

ВАШИНГТОН, 17. Бразилійський посол сповістив Брайана, що держави-посередниці стараються добитись перемир'я. Сполучені Штати згожуються на перемир'я, але з умовою, що мексиканці не будуть нападати на американців [9].

9. Рада. – 1914. – № 87, 18 апріля (1 травня).

ЧУХУАГУА, 17. Генерали Віла і Каранца заявляють, що повстанці не втрутяться в війну [9].

9. Рада. – 1914. – № 87, 18 апріля (1 травня).

Невдача з посередництвом.

НЬЮ-ЙОРК, 18. Посередництво південно-американських республік між Мексикою і Сп. Штатами закінчилось повною невдачею, бо Хуерта рішуче зрікся скласти свої президентські уповноваження, чого, головним чином домагались Сп. Штати.

По приватним відомостям, обурення мексиканців Хуертою зростає і цими днями він мусів був навіть втікти від юрби в одне з чужоземних посольств. По другим відомостям Хуерта вже ніби зрікся президентства, але відтягає строк тільки для того, щоб захопити. Як можна більше грошей і втікти в Європу, що йому допоможе втікти Германія [10].

10. Рада. – 1914. – № 88, 19 апріля (2 травня).

Війна.

НЬЮ-ЙОРК, 21. З перемир'я між Сп. Штатами і Мексикою нічого не вийшло, бо мексиканці не припиняють нападів на американські позиції коло Вера-Круц. Зважаючи на це, начальники американського війська послали Вільсонові телеграму з проханням поламати перемир'я, бо в іншому разі американці опиняться в дуже важкому становищі [11].

11. Рада. – № 90, 22 апріля (5 травня).

Революція в Мексиці.

ВІДЕНЬ, 21. Сюди повідомляють, що боротьба між повстанцями і урядовим військом в Мексиці не припиняється. Каранца розбив федеральне військо і захопив Тампико [11].

11. Рада. – № 90, 22 апріля (5 травня).

Справи американської війни.

На театрі мексикансько-американської війни в останні дні стало зовсім тихо. Сполучені Штати поки що обмежились тільки захопленням Веракруц. Головна причина цієї задержки в ході війни – це пропозиція посередництва з боку південно-американських республік – Аргентини, Бразилії і Чілі. Ця пропозиція спутала плани не тільки Сполучених Штатів, а й мексиканського президента – диктатора Хуерти. Сполучені Штати, не зважаючи на те, що перші розпочали війну і зробили величезну мобілізацію флота і війська, примушені були згодитись на переговори про посередництво, коли вже виникла така пропозиція, бо президент Вільсон рішуче заявив, що Сполучені Штати й не думають вести війну з Мексикою, а вживають ніби тільки репресивних заходів проти самозванця президента Хуерти, який насмілився образити американських громадян. Чи щира ця рішучість в заяві Вільсона, діло інше, але думка висловлена голосно та ще устами самого президента, кладе на нього певну відповідальність і вимагає послідовності в його вчинках. І з неохотою вашингтонський уряд примушений був згодитись на непрохане посередництво. Мало того, це посередництво поставило їх в ніякове становище ще й з того погляду,

що їм прийшлося вести переговори з «президентом – узурпатором», якого вони досі не визнавали, проти якого й почали кампанію. Тут виникає думка, чи цим самим, почавши переговори з Хуертою, Сполучені Штати не визнали законність його президентської влади? Це було великою дипломатичною помилкою вашингтонського уряду, але повороту назад не було вже, тим більш, що й для Хуерти обставини склались теж зле, і на цьому С. Штати могли щось виграти. Діло в тім, що мексиканські повстанці, під орудою генералів Каранци і Віла, не прилучились до Хуерти для спільного виступу проти С.-Штатів, гадаючи, що Вільсон розпочав війну тільки проти узурпатора президента влади Хуерти. Цей факт значно зашкодив планам Хуерти, а тут ще й патріотизм мексиканців почав падати, бо населення теж прийшло до того висновку, що раз війна ведеться тільки проти Хуерти, то позбавлення його президентства дасть спокій Мексиці. Під впливом таких обставин Хуерта згодився, як і вашингтонський уряд, на посередництво південних республік, але уперто зрікається податись в одставку, чого вимагає Вільсон; і з свого боку він доводить державам – посередницям, що коли вже вони звернулись з своєю пропозицією посередництва, то цим самим визнали законність його президентської влади. Таким чином справа заплуталась в досить складний клубок і мексикансько-американський конфлікт лишається в тій же гострій стадії, в якій був до початку переговорів про посередництво; немає тільки боїв, припинених взаємним замиренням. Тепер наміри Хуерти ясні, він старається затягнути якого мога на довше переговори про посередництво, щоб тим, чи іншим способом підняти настрої в підвладному йому військові, а може й переманити до себе принаймні одного з повстанських генералів – Вілу або Каранцу, які рано, чи пізно, таки мають пересваритись між собою. Такий стан справи тепер з цією війною. Становище обох ворожих таборів складне і заплутане. Від Хуерти, звичайно, нічого сподіватись якоїсь рішучості, бо це не входить в його плани, а Вільсон наробив собі шкоди не рішучими ділами, а надто рішучими словами, що зв'язали йому руки для дальнішої

діяльності і сплутали такі широкі перспективи на Мексику і далі на захід, на Великий океан. К – ий [12].

12. Рада. – № 91, 23 апріля (6 травня).

Нещастя з паракором.

МЕКСИКА, 22. В порті Монзанильо наскочив на мину мексиканський паракор. Мину було заложено проти американського флоту. Скільки людей загинуло, невідомо ще [12].

12. Рада. – № 91, 23 апріля (6 травня).

Країна доларів кидає старі традиції.

Північно Американські Штати, які вплуталися в мексиканську авантюру, зробилися ареною великої шахтарської забастовки, що проходить в зовсім незвичайних для мирних та практичних янкі умовах. В штаті Колорадо – на копальнях, що належать мільярдерові Рокфелерові, діло дійшло до справжніх боїв між забастовщиками та міліцією [12].

12. Рада. – № 91, 23 апріля (6 травня).

Війна в Америці.

НЬЮ-ЙОРК, 24. Мексиканці готуються до штурму Вера-Круц.

Американський генерал Функен подався з військом в глиб Мексики [13].

13. Рада. – № 93, 25 апріля (8 травня).

ВАШИНГТОН, 24. Цапата, один з генералів-повстанців, заявив, що військо повстанців збирається цими днями взяти штурмом столицю Мексики і, оддавши Хуерту під военний суд, присудити його до смертної кари [13].

13. Рада. – № 93, 25 апріля (8 травня).

ВАШИНГТОН, 24. З посередництва південно-американських республік, певно, нічого не вийде, бо війна знов почалась і спинити її вже певно не вдасться. Але засідання мирної конференції одбудеться 18 мая (нов. ст.) [13].

13. Рада. – № 93, 25 апріля (8 травня).

В Мексиці.

ВІДЕНЬ, 25. Тут одержано відомости про те, що становище в Мексиці просто страшне. Братогубня війна не припиняється. Військо, вірне Хуерті, грабує мирне населення. Становище ускладняється ще й тим, що фактичний диктатор Каранца рішуче одмовився од посередництва Бразилії, Аргентини і Чілі [14].

14. Рада. – № 94, 26 апріля (9 травня).

МАЗАТЛАН (Мексика), 25 . Авіатор – повстанець кинува бомбу в місто. 4 вбито і 8 ранено [14].

14. Рада. – № 94, 26 апріля (9 травня).

Мексиканські справи.

Мексиканські справи з останніх телеграфних відомостей можна уявити собі так. Становище Гуерти змінилося на гірше і вважається навіть за критичне, бо з півдня на нього насовується армія генерала Цапета, з півночі наближається найбільш помітний з його конкурентів – генерал Віла, а в самій столиці ті симпатії, які виявила людність на початку війни, прив'яли. Дехто сподівається навіть, що там можливе повстання проти Гуерти, яке змете і його і всіх його прихильників. В усякім разі генерал Цапета нахваляється незабаром бути в столиці і повісити на вікнах парламентського будинку як самого Гуерту так і його теперішнього воєнного міністра.

Що до воєнних операцій американського десанту, то їхній похід од зайнятого ними головного мексиканського порту Веракруца до столиці – і досі ще являється справою майбутнього, а не сучасного. Отже все-таки два найбільш важних з стратегічного боку залізничних мости зірвано військовим відділом генерала Мааса. Інші мости мініровано і буде зірвано в той день, як американці розпочнуть свій похід на столицю.

Але більш може ніж що інше показує, які заплутані зараз відносини в Мексиці той факт, що одночасно з громадянською війною Гуерти з його конкурентами, одночасно з мексикансько-американською війною – провадиться своїм шляхом і посередницька

справа. Посередники між Гуертою та Штатами мають зібратися в середині мая в городі Ніягарі, в околиці знаменитого ніягарського водопаду [15].

15. Рада. – № 95, 27 апріля (10 травня).

Війна в Америці.

ЛОНДОН, 28. Газети одержали звістки про те, що становище американців коло Тампико критичне. Послано на поміч свіже військо, але вона в пору не поспіє.

З Н'ю-Йорка телеграфують також, що зважаючи на повну безнадійність мирних переговорів, американська воєнна рада постановила зробити мобілізацію постійної 4-ої армії і міліції [16].

16. Рада. – № 96, 29 апріля (11 травня).

Війна в Америці.

ХУАРЕЦ, 28. Коло Тампико йде жорстокий бій. Частина міста Веракруца палає. В Тампико вийшов англійський броненосець [17].

17. Рада. – № 97, 30 апріля (12 травня).

ВІДЕНЬ, 29. Одержано перші подробиці кривавого бою під Тампико. Бій тягнувся два дні і весь час становище було неясне. Скільки разів американці попадали в дуже критичне становище. Врешті вони перемогли, але перемога дісталась їм недешево. Загальні втрати людьми досягають кількох тисяч душ [17].

17. Рада. – № 97, 30 апріля (12 травня).

Війна в Америці.

ВЕРА-КРУЦ, 30. Пасажири, що прибули на паракорді з Тампико, кажуть, що 27 апріля військо Хуерти очистило Тампико і його захопили повстанці [18].

18. Рада. – № 98, 1 мая (14 травня).

Війна в Америці.

БРОНСВИЛЬ, 2. Нафтові промисли в Тампико, під час боїв не попсовано. Вбитих 3000 душ [19].

19. Рада. – 1914. – № 99, 3 мая (16 травня).

Панамський канал.

ВАШИНГТОН, 2. Сьогодні перший раз пройшли по Панамському каналові невеликі пароходи. Передчасне одкриття каналу пояснюється тим, що припинився рух поїздів потеху – антепекській залізній дорозі [19].

19. Рада. – 1914. – № 99, 3 мая (16 травня).

Японська політика.

ТОКІО, 2. На зібранні губернаторів міністр-президент ознайомив їх з програмою нового кабінету, яка зводиться до піддержання миру на Далекому Сході, до зміцнення приязних стосунків з чужоземними державами, об'єднання армії і флота, поширення волі преси, зібрань і організацій політичних партій, зменшення штатів урядових інституцій, упорядкування фінансів і зменшення податів в 1915 році [19].

19. Рада. – 1914. – № 99, 3 мая (16 травня).

Становище в Мексиці.

ВІДЕНЬ, 3. Останні перемоги повстанців зробили те, що в урядовому військові почались бунти. Число незадоволених зростає з кожним днем. Генерал повстанців Віла має тепер 25.000 війська при 47 гарматах. Урядове військо зібрано коло Лаїтило, де має бути рішучий бій [20].

20. Рада. – 1914. – № 100, 4 мая (17 травня).

Лондон, 3. Мексиканські революціонери після п'ятиденного бою взяли місто Тампико. Урядове військо розбито. Місто зруйноване зовсім [20].

20. Рада. – 1914. – № 100, 4 мая (17 травня).

Події в Мексиці.

Н'Ю-ЙОРК, 5. Події в Мексиці не сподівано змінились через те, що втрутилась Голандія. В Тампико прибуло скільки голандських воєнних кораблів, які висадили військо для охорони нафтових промислів, що в руках голандців. Голандці встановлюють в Тампико порядок. По останнім відомостям Хуерту покинув його єдиний друг – віце-президент Бланкет. Між ним і Хуертою виникли гострі

непорозуміння, що мало не закінчились бійкою. Після цього Бланкет порвав стосунки з Хуертою і організує свою партію. Тепер становище Хуерти зовсім безнадійне. Незабаром йому, певно прийдеться втікати з Мексики, або в іншому разі його вб'ють. Дуже загадкове поведіння в останні дні й начальника урядового війська Зарагоуци. Спеціалісти запевняють, що розгром урядового війська коло Тампико підготовлено штучно Зарагоуцою [21].

21. Рада. – 1914. – № 101, 6 мая (19 травня).

Нарада про згоду.

ВАШИНГТОН, 5. Сьогодні мексиканські делегати радяться з президентом Вільсоном. В нараді беруть участь і американські делегати [21].

21. Рада. – 1914. – № 101, 6 мая (19 травня).

В Мексиці.

ВАШИНГТОН, 6. З Мексико повідомляють, що Хуерта уповноважив мексиканських делегатів заявити, що він готовий скласти свої уповноваження, коли цього вимагають мирні переговори [22].

22. Рада. – 1914. – № 102, 7 мая (20 травня).

В Мексиці.

ВАШИНГТОН, 7. Вільсон сповістив американських делегатів на Ніагарській конференції, що перша умова, щоб американське військо виступило з Мексики – це повне припинення братогубної війни в республіці. Мир залежить від оставки Хуерти і призначення справедливого уряду, який повинен провести вільні вибори. Делегати Хуерти заявили, що вони згожуються порадити Хуерті одставку, але з умовою, щоб було рішуче вирішено, який буде склад нового уряду [23].

23. Рада. – 1914. – № 103, 8 мая (21 травня).

БЕРЛИН, 7. Повідомляють, що Хуерта дуже захворів; ходять чутки, що він хотів покінчити самогубством [23].

23. Рада. – 1914. – № 103, 8 мая (21 травня).

В Мексиці.

Мексико, 8. Становище в місті дуже серйозне. Бояться, що через скілька днів почнеться питання [24].

24. Рада. – 1914. – № 104, 9 мая (22 травня).

ВАШИНГТОН, 8. Місцевим газетам телеграфують з Н'ю-Йорку, що американські поляки звернулись до уряду С. Штатів з пропозицією доставити в військо, воююче з Мексикою, 300.000 цілком озброєних і вимуштруваних поляків, членів сокільських товариств. В відозві соколів до суспільства, між іншим, говориться: ми стоїмо на передодні відродження польських легіонів, що власною кров'ю завоювали собі права. Підемо за прикладом поляків, що вступили в армію Наполеона після поділу Польщі і заслужимо подяку великої Америки [24].

24. Рада. – 1914. – № 104, 9 мая (22 травня).

В Мексиці.

Н'Ю-ЙОРК, 10. Хуерта знов заявив, що він зрікається скласти уповноваження президента. Через це мирні переговори загальмувались на довгий час [25].

25. Рада. – 1914. – № 106, 11 мая (24 травня).

В Мексиці.

МЕКСИКО, 16. Успіх повстанців зростає з кожним днем. Тепер центральна армія ген. Віли стоїть всього за кількадесят кілометрів від столиці.

Гадають, що Віла постаріється як найшвидше захопити столицю, щоб поставити свої умови ниагарській мирній конференції, що вирішує непорозуміння між Мексикою і Сполученими Штатами [26].

26. Рада. – 1914. – № 110, 17 мая (29 травня).

Що діється в Мексиці.

Американська тактика примусу взяла, нарешті, своє. По останнім відомостям, а їх довго вже не було ні з Вашингтону, ні з Мексики, президент Хуерта згодився «взяти одпуск на шість тижнів для поправки здоровля» і виїхати з цею метою в Європу.

Коли ця капітуляція мексиканського президента – факт, а не сенсаційна вигадка американських кореспондентів, то можна сподіватись, що цими днями закінчиться перший акт мексиканської трагедії. В останні дні войовничий запал Сполучених Штатів проти Мексики якось притих. Сталось це під впливом двох факторів – упертого старання південно-американських республік Аргентини, Бразилії і Чілі добитись, на щоб не пішло, згоди між Мексикою і Сполученими Штатами, другий фактор, що розбив попередні плани: мексиканської кампанії Сполучених Штатів, це те, що мексиканські повстанці (конституціоналісти) не виявили ніякого наміру прилучитись до урядового війська для спільної оборони проти Сполучених Штатів. Конституціоналісти під проводом Каранци, Вільни і Цапати не тільки не пристали до війська президента Хуерти, а, навпаки, скористувались його скрутним становищем в війні з Америкою і з більшою енергією взялись до війни з ним, бо бачуть в диктаторові Мексики далеко небезпешнішого внутрішнього ворога, ніж зовнішнього ворога – Сп. Штати. З зовнішнім ворогом, на їх думку, можна завше погодитись шляхом усяких компромісів, а з таким внутрішнім ворогом, як узурпатор влади Хуерта, не може бути ніяких компромісів, ніякої згоди, бо він за свої вчинки заслуговує тільки смерти.

Ці мотиви призвели до жорстокої і кровавої бійки, що сталась недавно під Тампико між повстанцями і військом Хуерти. Останнє було майже зовсім винищене повстанцями, і переможці форсированим маршем рушили до столиці Мексики, щоб там вступити в останнє стятися з Хуертою і захопити його живцем або вбити. Тепер військо повстанців стоїть вже недалеко від столиці. Зупинили його на якийсь час переговори, що одбуваються в Фольс-Ніагарі, нейтральному місці, між представниками Сполучених Штатів і Мексики, при участі посередників трьох південно-американських республік. Посередництво Бразилії, Аргентини і Чілі в ніагарській конференції викликано побоюванням цих трьох республік, що виступ Сполучених Штатів проти Мексики – це замах великої північної республіки на

самостійність взагалі усіх республік центральної і південної Америки. Боячись опіки над собою і бачучи в сутичці С. Штатів з Мексикою прецедент і поспішили запропонувати свої послуги в посередництві Вільсонові і Хуерті, і вони обидва дали свою згоду на цю пропозицію. Але ніагарські переговори затяглися. Спочатку була думка, що згоду на конференції буде підписано після того, як одбудеться перемир'я не тільки між урядами Хуерти і Вільсона, а й між Хуертою і проводирями повстанців; з цією метою було запрошено на конференцію і представника від мексиканських повстанців. Гадали, що вдасться добитись одставки Хуерти і його замінити тимчасовий коаліційний уряд, який заведе лад в Мексиці взагалі вдержить в своїх руках владу до виборів нового президента. Але надії ці не справилились. Повстанці не згодились підписувати перемир'я з Хуертою і заявили, що він тільки тоді не буде страшний для спокою республіки, коли буде висіти на шибениці. І почали після цього бійку під Тампико та похід на столицю Мексики. Але енергія не покинула й після цього південно-американських посередників і вони намагались, щоб вести далі переговори на Ніагарі. Повстанці побачили, що зробили помилку, оддавши справу мирних переговорів цілком в руки представників Хуерти і тому зупинили свій похід на Мексико, а представник їх заявив, що він візьме участь в переговорах на Ніагарі. Але з умовою, що вони обмежаться тільки розглядом конфлікту між мексикою і Сполученими Штатами, не втручаючись зовсім у внутрішні справи Мексики, себ-то: в стосунки Хуерти і повстанців, в справу про майбутній уряд Мексики, в аграрні реформи і т. ин. Мексиканці, мовляв, бажають самі вирішити всі ці справи. Президента, якого б накинули країні чужі держави, ждала б сумна доля. А на думку повстанців, в Мексиці може вдержатись тепер тільки той президент, за якого буде військо конституціоналістів (повстанців). Тому й повстанці висовують кандидатуру Каранци, свого проводиря, на посаду тимчасового президента Мексики. Протестуючи цілком проти нападу Сполучених Штатів на

Мексику, повстанці, проте, вважають, що перш усього треба покінчити з «узурпатором» Хуертою.

Таке становище справ у Мексиці. Ніагарська конференція особливо представника південно-американських республік, певно не згодиться на умови повстанців, бо вони, хоч і афішують своє тепер пануюче становище в Мексиці, але певно прибільшують і свої сили і свої шанси на владу, бо коли й Хуерта покине Мексику і помандрує в Європу, в країні лишається ще чимало ворогів у повстанців і знов почнуться повстання і безладдя, а це дасть привід С. Штатам ще раз устряти в мексиканські справи, що погрожує новою небезпекою південно американським республікам. К – ий [27].

27. Рада. – 1914. – № 113, 21 мая (3 червня).

Мексиканські справи.

НІАГАРА ФОЛЬС, 21. Американські делегати заявили, що Хуерта готовий зріктись президентства, коли після його зречення настане політичне заспокоєння в Мексиці, і мексиканці визнають його заступника правителем [28].

28. Рада. – 1914. – № 114, 22 мая (4 червня).

Змова проти Хуерти.

НЬЮ-ЙОРК, 22. З Вера-Круц телеграфують, що там розкрито змову проти Хуерти. П'ятьох студентів-змовців розстріляно [29].

29. Рада. – 1914. – № 115, 23 мая (5 червня).

Мексиканські конституціоналісти і ніагарська конференція.

Надійшла звістка з американських джерел, з Вашингтону про те, що один з генералів мексиканських конституціоналістів Каранца оповістив себе поки не відбудуться вибори президентом Мексики. Своєю тимчасовою резиденцією він вибрав Салтіло і в цьому пункті має сформувати свій міністерський кабінет.

До редакцій американських часописів ген. Каранце розіслав протест проти ніагарської конференції, котра хоче рішати мексиканські справи без представника од

конституціоналістів. Вона забуває, мовляв, о дві третини Мексики вже перейшли під владу Каранци і через скільки тижнів його армія матиме змогу сама вирішити мексиканське питання і утворити в країні правовий лад. А як що конференція покликала б озброєну силу за для того, щоб провести свою програму в Мексиці, то це гірш і вже безнадійно заплутало б справу [30].

30. Рада. – 1914. – № 117, 25 мая (7 червня).

Війна в Америці.

ВАШИНГТОН, 27. З Тампико прибули мексиканські канонерки «Сарагоса» і «Браво» [31].

31. Рада. – 1914. – № 118, 28 мая (10 червня).

Мирна конференція.

НІАГАРАФЕЛІС, 1. Члени мирної конференції виробили проект мирного договору [32].

32. Рада. – 1914. – № 123, 3 июня (16 червня).

Повстання в Мексиці.

Петербург, 7. Із Вашингтона телеграфують: сюди повідомляють, що між канонеркою Хуерти «Гуегего» і канонеркою повстанців «Тамрісо» виникла сутичка, під час якої останню забрали в полон. Капітан та інженер «Тамрісо» покінчили життя самогубством [33].

33. Рада. – 1914. – № 128, 8 июня (21 червня).

Війна в Америці.

НІАГАРА-ФОЛЕ, 10. Уряд Сполучених Штатів запропонував представникам Каранци і Хуерти зустрітись для переговорів. Делегати Хуерти згодились зустрітись з конституціоналістами [34].

34. Рада. – 1914. – № 130, 11 июня (24 червня).

В Америці.

ПЕРЕРБУРГ, 12. Из Н'Ю-ЙОРКА телеграфують: Віцько генерала Віли, що йшло до Закатекасу, розбите військом Хуерти. Повстанці втекли [35].

35. Рада. – 1914. – № 132, 13 іюня (26 червня).

Охорона копалень.

ВАШИНГТОН, 13. Між Англією і Сполученими Штатами відбулась згода про охорону копалень в Мексиці [36].

36. Рада. – 1914. – № 133, 14 іюня (27 червня). (Политический обзор).

«Война» между Соединенными Штатами и Мексикой.

В то время, как Европа занята, таким образом, своими европейскими делами на востоке, в «Новом Свете», назревают также крупнейшие события.

Северо-Американские Соединенные Штаты объявили и начали настоящую войну с республикой Мексики. Уже вчерашние телеграммы говорили о «боях» и о высадке десанта. Еще раньше в газетах приводился список судов, посланных Америкой.

Итак, война началась; «мексиканская» история близится к концу.

В качестве повода Соединенными Штатами выставлено оскорбление двух американских денщиков-матросов с корабля Дельфин и перехват Мексикой телеграмм американского посланника. Но, конечно, это **только предлог, а не причины.**

Причины глубже. Они во всем направлении с.-американской политики; они тесно связаны с новым курсом ее, с открытием Панамского канала. Эту **войну** можно и нужно было предвидеть. Можно было даже ждать, что она вспыхнет много раньше...

И тем не менее, – эта война, исход ее, рисуется пока неясно.

Конечно, силы С.-Америки и Мексики совершенно несравнимы (хотя сухопутные вооруженные силы С.-Американских Штатов вовсе не настолько уже значительны, чтобы можно было говорить о победоносном шествии на «Мексико»), но с.-американско-мексиканская война затрагивает интересы не одной только Америки и

Мексики. В мексиканских нефтяных богатствах близко заинтересована капиталистическая Англия; в эту мексиканскую войну может ввязаться и Япония, интересы которой ко всем противоположны интересам Америки.

И это прекрасно учитывается Штатами. Для войны (или для демонстрации?) с ничтожной в морском отношении Мексикой они мобилизовали не только весь свой Атлантический, но и весь Тихоокеанский флот, – очевидно, они ждут и допускают возможность «осложнения». В дальнейших сообщениях центр вопроса и будет лежать в этом будущем поведении Японии и Англии. Сюда, а не на «боевые» столкновения должно быть устремлено внимание, отсюда последует развязка.

Кир – ов [37].

37. Утро (Харьков). – 1914. – № 2277, 11 апреля.

Американо-мексиканская война

(Будет ли армия у американского правительства?)

Если и были в Америке и вне ее еще такие доверчивые и наивные люди, которые принимали заявление Вильсона о «нежелании» войны за чистую монету, то теперь их не осталось.

В Америке – военная горячка и поспешность. Сенат ассигновал 15 миллионов долларов (около 30 мил. рублей) на «предварительные» военные расходы; он утвердил уже билль о разрешении на вербовать 50,000 добровольцев. «Постоянная армия» вся мобилизована и сосредоточивается в Техасе у С.-Антонио и у Гальвостона. Поднята на ноги вся страна: происходят митинги, и на них трактуют о войне, но никак не о какой-то демонстрации. Сенат соглашается на всякие требования правительства. У последнего развязалась руки, – и, казалось бы, что теперь ему нечего не помешает «навалиться всей тяжестью на Мексику и раздавить ее», как это было сказано в заседании военно-морского совещания Вильсоном.

И, однако, уже теперь, с самых же первых шагов, правительство должно увидеть, что, предпринятое «вмешательство» – предприятие вовсе не такое простое и легкое, как это, может быть, казалось.

Прежде всего с.-американское правительство, кажется, слишком понадеялось на «внутреннюю смуту» в Мексике и на сочувствие «повстанцев».

Конечно, задача С.-Американских Соединенных Штатов чрезвычайно облегчилась бы, если бы внутренние мексиканские раздоры продолжались и если бы, одновременно с вторжением американских войск, продолжалось движение к столице и революционной армии. Тогда задача Америки была бы действительно проста: она встала бы на сторону «мятежников» и помогла бы им в действиях против правительства Хуэрты.

И для этой цели, может быть, действительно было бы достаточно тех 2—3 дивизий регулярной армии, какие и находятся в готовности.

Но С.-Американское правительство может «промахнуться». По крайней мере, те сведения, которые идут из Мексики, говорить о возмущении народа. Проскальзывали слухи о соглашении мексиканского правительства с «повстанцами». Позднее говорили о выступлении против Америки Карранцы – и только другой вождь возставших – Вилла, будто бы, все еще колеблется.

Конечно, эти сведения еще нуждаются в проверке, – и нужно выждать подтверждения. Но если они окажутся верными, – то перед Штатами встает перспектива длительной «народной войны» со всей ее трудностью. И тогда одной «постоянной армии», даже взятой в количестве 4 дивизий, будет безусловно недостаточно. Тогда необходима будет помощь и «организованной милиции», или так называемой «национальной гвардии».

Но в этом случае перед правительством встанет нелегкая задача – скорейший пересмотр основных законов конституции.

Дело в том, что, по существующим законам, милиция, даже и ее организованная часть, **не может быть посылаема за пределы государства**: ее назначение только оборона, а не нападение.

Милиция – это войска Штатов, т. е. каждого из отдельных, входящих в состав Соединенных Штатов, государств, – и федеральному (союзному) правительству она подчиняется только в известных и строго определенных в законе случаях, из коих наступательная война исключена.

Правительство «заботилось» об этом, и оно принимало меры: еще в прошлом (1913) году оно выработало проект «Militia Pay Bill», по которому войска Штатов содержались бы на счет федерального правительства и поступали бы в полное его распоряжение, как и постоянная «вербованная армия».

Но... до сих пор законопроект этот не прошел через все законодательные инстанции и еще не получил утверждения. Для принятия его нужно согласие всех отдельных штатов, а между тем далеко не все они настроены столь же воинственно, как и союзное правительство Вильсона.

В немецкой газете «Frankfurter Zeitung» приведено описание одного из митингов, устроенных в Вашингтоне возле квартиры бывшего президента Тафта. И этот митинг, где выступал и сам бывший президент, – вынес резкую, осуждающую войну, резолюцию. Подобные же митинги состоялись и в других местах.

Но, если только правительству не удастся настоять на изменении закона, – то у него нет и не будет других средств, как только вербовка «добровольцев».

Пока оно к этому и обратилось. Но насколько ценна будет эта сборная и малообученная «армия», – это покажут дальнейшие события.

Они же должны показать, и насколько правильными окажутся расчеты на привлечение и сбор сотен тысяч «желающих»...

В том же, что в случае народной войны, от Америки потребуется громадное напряжение усилий, – сомневаться не приходится. При завоевании Кубы и Порторико американцы выставили в конце-концов свыше 200,000 человек.

Мексика больше и сильнее этих островов – и расчеты Тафта, – что для ее завоевания может потребоваться до **полумиллиона** бойцов, – едва ли черезчур преувеличены.

Откуда же возьмет их С.-Америка, и что это будут за войска?... R [38].

38. Утро (Харьков). – 1914. – № 2281, 15 апреля.

Голос з-під чотирьох вікових руїн.

Після довгої низки суперечних звісток з мексиканського театру війни, маємо свіжу телеграмму про те, що уряд Північно-Американських Штатів запропонував Гуерті і Каранці розпочати переговори і що представники Гуерти згодилися зустрінутися з конституціоналістами. Очевидно перспективи конституціоналістів, за спиною котрих стоять Штати не такі вже оптимістичні як це можна було уявити по вашингтонських звідомленнях про їхні перемоги. І разом з тим не такі вже песимістичні перспективи у президента Гуерти, який тепер виростає в героя мексиканської незалежності.

Одному італійському кореспондентові в Мексиці прийшло в голову познайомитися з Гуертою ближче. Бо врядигоди роблячи прогулку президент під'їздить до першого ресторану випити чарку коньяку до коньяку – кажуть американські газети має великий смак.

З знайомством здається не зовсім пощастило. Про це кореспондент говорить коротко: «Можна підійти до Гуерти і поздоровкатись. Він дуже пристойно одповість – добрий вечір! І провадитиме далі розмову з товаришом – запевне про смак коньяку.

Але і те мовляв добре, що «можна придивитися зблизька».

І от як уявляється Гуерта зблизька.

Високий плечистий чолов'яга – рукава чорного сюртука трохи не тріснуть од могутньої мускулатури. Має вже літ з 70, а мало хто і в 40 похвастається таким здоровим та свіжим виглядом. Лице спокійне, майже не рухоме. Очі дивляться з-під окулярів проникливо. Лоб в зморшках. Од носа глибокі борозни спускаються до коротких сивих вусів, з під котрих, як осміхнеться блиснуть до вас розкішні хижацькі зуби.

Придивлявся італійський кореспондент до мексиканського диктатора довго – аж поки він розкланявшись кругом не вийшов. Він йому нагадав німецького Бісмарка, болгарського Стамбулова, свого, рідного Криспі. Таке саме суворе обличчя, така сама чугунка голова, такі самі немов виковані молотом риси, такий самий похмурий, важкий блиск в очах. Їхнього генію може й нема, але єсть їхній характер, їхня воля – залізна, непохитна, невблаганна.

«Ця людина не знає, що таке страх. На кожному кроці загрожує їй револьвер а хоч ніж. А вона собі їздить по городу так, немов нічого цього не відає».

Таке признання вирвалося в людини яка приїхала з Італії країни де теж вміють держати в руках ніж та револьвер.

Як би там не було, там у себе дома Гуерта для багатьох – людина з історичною місією, оборонець незалежності Мексики. Правда, має тільки середню освіту і говорить тільки по іспанському, але в практичних справах розбірається одразу, бо розум швидкий, ясний.

Правда має важку руку, але й з важкою рукою можна бути щирим патріотом.

Патріотом Мексики не тільки, як незалежної держави. Патріотом Мексики не тільки, як країни з іспанською культурою, котру загрожує затопити, залити англо-американська культура. Мексика – єдина держава в Америці не вмирає, а навпаки складає значну частину людности стара індіансько-американська раса, винищена скрізь європейцями.

«Я – індіанець», говорить про себе Гуерта і вважає себе справді за індіанця найчистішої води – потомка колишніх ацтеків, хоч своєю бронзовою мастю він скидається більше на метиса, в жилах котрого тече чимало європейської крові.

Патріотизм мексиканського диктатора це патріотизм не тільки держави та культури а й раси. З уст Гуерти виривається голос колишніх ацтеків, що мали велику державу, розвинену своєрідну культуру – придушений голос з-під заставлених чотирі віки тому іспанськими конквістадорами руїн [39].

39. Рада. – 1914. – № 134, 15 іюня (28 червня).

Повстання в Мексиці.

Петербург, 14. Із Нью-Йорка телеграфують: протягом останніх днів сутички з повстанцями (супротивниками Хуерти) відбуваються майже під воротами Мексико. В околицях Мексико спалено два села [39].

39. Рада. – 1914. – № 134, 15 іюня (28 червня).

Повстання в Мексиці.

ПЕТЕРБУРГ, 19. Із Нью-Йорка телеграфують: викрито нову воєнну змову проти президента Хуерти. 24 салдата і скілька офіцерів розстріляно [40].

40. Рада. – 1914. – № 138, 20 іюня (3 липня).

Війна в Америці.

НІАГАРАФОЛЬНС, 20. Делегати Хуерти висловили готовність розпочати мирні переговори з привідцями конституціоналістів [41].

41. Рада. – 1914. – № 139, 21 іюня (4 липня).

Мир в Америці.

МЕКСИКО, 21. Підписано протокол мирної конференції. Хуерта зрікається президенства. Вера-Круц тимчасово окупується північно-американським військом.

На Мексику не накладається ніякої контрибуції; урегулювати внутрішні політичні справи повинна сама Мексика; вона не повинна салютувати американському

прапору; чужинцям, що скопромітували себе, дається амністія; претензії міжнародного характеру розглядає особлива комісія. Протокол буде представлено на ратифікацію сенатом обох держав [42].

42. Рада. – 1914. – № 140, 22 іюня (5 липня).

В Мексиці.

МЕКСИКО, 24. На президентських виборах Хуерті одноголосно висловлено довіря. Можна сподіватись, що оберуть старих депутатів і сенаторів [43].

43. Рада. – 1914. – № 142, 25 іюня (8 липня).

Війна в Америці.

ЛАРЕДО (Техас), 26. Повідомляють, що генерали конституціоналістів висловились проти пропозиції посередників, що радяться в Ніагарофолсі, зійтись з Хуертою для вбору тимчасового уряду [44].

44. Рада. – 1914. – № 144, 27 іюня (10 липня).

НОГАЛЕС (Мексика), 26. Генерал Одергон повідомляє про дуже важну перемогу інсургентів коло Гвадалахара. Отряд федералістів знищено [44].

44. Рада. – 1914. – № 144, 27 іюня (10 липня).

Повстання в Мексиці.

ПЕТЕРБУРГ, 26. Із Нью-Йорка телеграфують: головнокомандуючий військом Сполучених Штатів повідомляє, що військо Хуерти повстало і поводить ся некорректно до американського війська. Можуть знов виникнути серйозні непорозуміння [45].

45. Рада. – 1914. – № 145, 28 іюня (11 липня).

Перемога Хуерти.

ПЕТЕРБУРГ, 28. Із Нью-Йорка телеграфують: військо Хуерти одержало перемогу над повстанцями [46].

46. Рада. – 1914. – № 146, 29 іюня (12 липня).

В Мексиці.

НЬЮ-ЙОРК, 30. Повстанці роблять напади на передмістя Мексико [47].

47. Рада. – 1914. – № 147, 1 іюля (14 липня).

В МЕКСИЦІ.

НЬЮ-ЙОРК, 1. З наказу Хуерти в Мексико розстріляно 230 душ.

В околицях столиці повстанці в кількох пунктах розбили урядове військо [48].

48. Рада. – 1914. – № 148, 2 іюля (15 липня).

В Мексиці.

САНТА-РОЗАЛІЯ, 2. Конституціоналісти і федералісти згодилися приєднатися до Каранци. В Дваямосі підписано перемир'я [49].

49. Рада. – 1914. – № 149, 3 іюля (16 липня).

Каліфорнійське питання знов має бути порушене між Японією та Штатами.

Злоба дня в японській столиці – знов каліфорнійське питання. В Вашингтоні недавно опубліковано офіційне повідомлення про те, що японці мають бути позбавлені надалі права натуралізації і права на землевласництво в Каліфорнії.

Це повідомлення викликало в Японії величезне обурення. Проект нового трактату, котрим якимось малюся обійти каліфорнійську проблему, вважається тепер за невідповідний національній частині Японії.

На думку лідерів урядової більшості, питання про права японців у Каліфорнії являється нічим іншим як проблемою про рівноправність японців з європейцями.

З другого боку і політичні діячі Північно-Американських Штатів наперед запевняють, що федеральний сенат Штатів зречеться ратифікувати трактат, котрий би задовольняв японців [49].

49. Рада. – 1914. – № 149, 3 іюля (16 липня).

В Мексиці.

МЕКСИКО, 3. Офіційно оповіщено, що Хуерта звернувся до конгрессу з проханням про одставку [50].

50. Рада. – 1914. – № 150, 4 іюля (17 липня).

МЕКСИКО, 3. Новий президент Карбахал присягнув вчора увенчері і в присутності депутатів і сенаторів одбув в національний палац [50].

50. Рада. – 1914. – № 150, 4 іюля (17 липня).

В Японії.

ТОКІО, 4. Арештовано на 5 днів письменника Мідігуно, який видав книжку про майбутню війну Японії з Америкою.

Заборонено демонстрації китайських революціонерів, а також заборонено їм заснувати базу для активних виступів [51].

51. Рада. – 1914. – № 151, 5 іюля (18 липня).

Тимчасовий уряд в Мексиці.

В Мексиці обрано тимчасовий уряд з новим президентом Карбахалом на чолі, який має відограти роль посередника-примирителя між конституціоналістами і хуертистами. І він вже відослав депутацію до провідника конституціоналістів генерала Каранци, котра пропонуючи вільний мирний доступ до столиці, ставить однією із умов забуття колишніх рахунків з прихильниками Хуерти.

Але завдання утворити євангельські обставини в Мексиці, очевидно, не легке.

Про це свідчать і відомости, які йдуть з Вашингтону. Брайян, міністр Штатів для закордонних справ сповістив генералам конституціоналістів Каранці і Вилі, що їхній уряд буде офіційно визнаний Штатами, коли вони підуть на згоду з Карбахалом і мирно вступивши в столицю не заведуть в ній військового стану.

Брайян звертає увагу Каранци на те, що конституціоналістам треба з перших же кроків підняти свій престиж, як в самій Мексиці, так і перед очима цивілізованого світу.

Цей спеціальний додаток на адресу Каранци має зв'язок з заявою його, що вести переговори з якимсь Карбахалом, людиною без становища і прихильником Хуерти це буде нижче достоїнства конституціоналістів. Що до товариша Каранци генерала Вили, той йде ще далі, стоїть за необхідність «викорінити гидру реакції» і висловлює свій жаль, що йому не пощастило скарати на смерть Хуерту.

Але в Вашингтонських політичних колах вважають, що генерал Каранца не буде глухий до порад з Вашингтону і здержить свого товариша. І тоді Штати допоможуть тимчасовому урядові конституціоналістів дати лад країні, а особливо її фінансам.

Преса Англії, яка являється після Штатів найбільш заінтересованою в Мексиці державою – цю практичну політику президента Штатів Вільсона вже зрозуміла і відає їй авансом свої симпатії.

Хуерта був узурпатор і убивець. Його гибель означала б кінець тому хаотичному і небезпечному становищу в політичному житті Мексики, котре привело її до війни з Штатами і навіть в один момент до загострення відносин між Англією й останніми.

Вільсон, який вимагав, щоб Хуерту було скинуто з президентства, виходив у своїй політиці з тієї передумови, що Хуерта не висловлює настроїв пануючих серед мексиканської людності, бо довір'ям її користуються вороги Хуерти – конституціоналісти.

І от, тепер, мовляв, події сами показують, що правда була на боці президента Вільсона.

Але навіть така твереза оцінка тверезої політики Штатів у Мексиці приводить англійську пресу до песимістичного висновку: що це все – і скасування уряду Хуерти, і посередницьке президентство Карбахала, і майбутній уряд конституціоналістів – правда, наближає мексиканське питання до ліквідації, але ще не ліквідує [52].

52. Рада. – 1914. – № 154, 9 іюля (22 липня).

В Мексиці.

НЬЮ-ЙОРК, 9. Йде рішучий бій між повстанцями і «хуертистами». З хвилини на хвилину сподіваються, що Мексико буде в руках ген. Каранци [53].

53. Рада. – 1914. – № 155, 10 іюля (23 липня).

ТОКИО, 2.III. Официальный «Кокумен» отрицает слухи из Нью-Йорка о союзе Японии с Мексикой и присутствия там 50.000 японцев [54].

54. Утро. – 1911. – № 1285, 3 марта.

Нью-Йорк, 2.III. Сообщают из Мексики: вчера в Веракруце произошли беспорядки; убит американец; 6 полицейских ранены. Из тюрьмы бежало 70 чел [54].

54. Утро. – 1911. – № 1285, 3 марта.

ВАШИНГТОН, 2.III. Военное ведомство сообщает, что ни один из мобилизованных в Техасе пехотных полков не посылается к мексиканской границе. Туда отправляются семь кавалерийских отрядов для несения на границе патрульной службы и восприпятствования контрабандному провозу оружия и амуниции [54].

54. Утро. – 1911. – № 1285, 3 марта.

К событиям на Дальнем Востоке.

Китай привлекает всеобщее внимание Европы. Иностранная печать с лихорадочным интересом ждет разрешения русско-китайского конфликта Россия, опять России предстоит тяжелая историческая задача показать миру, чем стал этот таинственный Китай после нескольких лет незаметной, но упорной, чисто китайской работы над созданием армии. Смирится ли этот разноплеменный муравейник перед русскими угрозами или, отдавшись стихийному возбуждению национального сознания, не пожелает на этот раз согнуть свою спину, как это он делал в продолжение веков: ответ в обоих случаях будет значителен и важен для Европы. История судила, что первыми этот роковой ответ услышим мы, соседи Китая на протяжении тысяч верст.

Но Китай не один. На помощь ему спешит Япония, замеченная своей империалистической политикой слишком далеко. Два материка менять ее к себе;

господство в Тихом океане на всех его берегах: таков политический идеал победоносной Японии, идеал далекий, может быть, слишком большой для государства, так недавно перенесшего тяжести войны, приобретшего новую обширную территорию, Корею, и неуспевшего еще так, или иначе поладить с ее населением. На случай войны России с Китаем, войны, которой, надо надеяться, не будет – Япония была бы лишена возможности оказать своему желтолицему соседу деятельную помощь, потому что всякое отвлечение ее сил из Кореи, вызвало бы неминуемое восстание в этой стране. О восстании в Корее уже и начинают поговаривать все чаще. Нужно было решительное противодействие России, чтобы это восстание не вспыхнуло раньше. В Корее Россия приобрела такое же могущественное орудие воздействия на Японию, каким могла бы быть Индия для России в прежнее время. Этим орудием у нас никогда не пользовались, никогда, по крайней мере, не пользовались разумно; тем не менее, в Англии имели постоянного, упорного, коварного и ни перед чем не останавливавшегося врага именно ради этой Индии. Теперь таким врагам – увы! – должна быть для России Япония, которая не сможет примириться с Россией, пока ее владения так близко подходят к Корее. Это более существенный момент, чем соперничество в Манчжурии.

Но Япония, точно также, естественным ходом вещей приведена к тому, чтобы быть враждебной Северо-Американским Соединенным Штатам. Современные события в Мексике обнаружили это в полной мере. Из-за чего, в сущности, произошел этот конфликт между Соединенными Штатами и Мексикой? «New-York Herald» оповестил Европу, что уже за год перед тем между Японией и Мексикой состоялось тайное соглашение, в силу которого Япония откажется помочь Мексике своей армией и флотом, если на эту республику нападет более сильный враг. Таким врагом могут быть лишь Соединенные Штаты. Революция в Мексике им нужна, и распространившиеся известия, что она питается соками, полученными отсюда, едва та лишены основания. Вмешаться во внутренние дела Мексики, пользуясь первым

удобным случаем, ввести сюда вооруженные силы Штатов и их флот – задача, которая не может не улыбаться политикам Северной Америки, если вспомнить, какое значение получает Мексика с прорытием Панамского капала. Это сумели оценить и в Японии.

В Токио существует общество для изучения вопросов американской жизни и политики. На одном из последних собраний его учредитель общества, Хасегава, произнес речь, исполненную редких нападок на заключенный незадолго перед тем японо-американский торговый договор. Он обвинял правительство Америки в намерении оттеснить Японию от берегов Тихого океана. На банкете раздавалась брошюра, в которой страна прозывалось в действительному сопротивлению планам Америки, к всемирному господству над Тихим океаном, эра которого подымется с прорытием Панамского канала. Тогда Америка будет нуждаться в угольных станциях. Галласагосские острова и залив св. Магдалины в Новой Мексике представляют самые удобные пункты для создания таких станций, и завладеть ими является для Северной Америки одной из самых очередных задач.

Так как Панамский канал будет открыт, по предположению, к концу будущего года, то Япония должна сосредоточить уже теперь все свое внимание на тихоокеанском побережье Калифорнии и Мексики. Конгресс уже определил огромные суммы по устройству линии укреплений у выхода залива в океан. Неодолимую твердыню создают Соединенные Штаты для укрепления своего господства над океаном, и серьезная опасность грозить кичливой Японии. Вряд ли, поглощенная этими задачами, треножимая вечным брожением в Корее, она может оказать большую помощь Китаю. Или она спешит теперь уже, не считая возможным для России одержать над кем бы то ни было победу, ослабить Россию еще больше и развязать себе руки для борьбы на Востоке. А. Я. Погодин [55].

55. Утро (Харьков). – 1911. – № 1293, 13 марта.

Соединенные Штаты и Мексика.

МЕКСИКА, 31.X. Хуэрта оставил ультиматум Соединенных Штатов без ответа. Ультиматум приглашал Хуэрту до 6 часов вечера вчера заявить, что им не будет созван конгресс и уведомлял его, что, в случае отклонения ультиматума, Соединенные Штаты прервут дипломатические сношения [56].

56. Утро (Харьков). – 1913. – № 2127, 1 ноября.

МЕКСИКО, 31.X. Инсургенты разрушают сообщение между Мексико и Веракрузом, остановили в ста милях от Мексико поезд, похитили миллион пезет, принадлежащих правительству и ограбили пассажиров.

56. Утро (Харьков). – 1913. – № 2127, 1 ноября.

ЗА НЕДЕЛЮ.

(Политический обзор).

Северо-Американские Соединенные Штаты и Мексика. Политика Англии и Мексики. Диктатура Хуэрты.

Американо-мексиканский конфликт, давно уже дошедший почти до предела обострения, – не получил, однако, разрешения и в минувшую неделю, – и снова, как прежде, таит в себе всякие возможности.

Правда, «ультиматум» Соединенных Штатов, встретивший большое несочувствие со стороны Франции, Германии и особенно Англии, значительно потускнел и поблек после «официальных разъяснений» Вильсона и Брайана, – но эти «разъяснения» не мешают с.-американскому правительству принимать все меры, которые считаются нужными для поддержки претензий, и **открыто готовится к войне.**

Часть северо-американской регулярной армии и милиция уже переброшена в Техас, поближе к северной границе Мексики. 9, а по другим данным 16 боевых судов крейсируют в Карибском море и грозно сверкают жерлами своих орудий перед Вера-Крузом и Тампико.

Цель С.-Американских Соединенных Штатовъ ясна. Они хотят наложить свою тяжелую руку и на Мексику, подобно тому, как наложили ее на Кубу и Никарагуа.

Богатства Мексики, в виде железнодорожных концессий, рудников и богатейших в мире нефтеносных залежей, – вот та притягательная сила, которая давно манит к себе американский капитал.

Создание той обстановки, при которой проникание капитала было бы обеспечено наиболее полно и надежно, – такова та **действительная** причина всех этих «конфликтов», – из которых теперешний отличается разве лишь только размерами.

Несчастливая же Мексика в это время раздирается внутренними смутами переживает все ужасы очередной революции, – **третьей** даже с 1911 года.

Первая была вызвана Японией, также пытавшейся устроиться у лакомого мексиканского наследства. Она окончилась вершением Диаца и возведением на вершину власти предшественника нынешнего президента Хуэрты-Мадеро.

Вторая разразилась ранней весной 1913 года. Она велась не без благосклонного содействия Соединенных Штатов и завершилась предательским убийством президента Мадеро и сменой его диктатором Хуэрттой.

Хуэрта, однако, не оправдал «американских» ожиданий и сильно, и заметно склонился в сторону Англии.

Это при нем укрепилась в Мексике английская нефтяная компания Пирсона (фирма S. Pearson u. Sohn) и могущественная Shell Trading компания, – это при нем пошатнулось влияние Рокфеллера.

Этого было достаточно, чтобы Хуэрта тотчас же был взят под подозрение и чтобы всему новому курсу мексиканской политики была объявлена война.

На севере Мексики вспыхивает третья революция под предводительством Карранцы, на этот раз уже **явно** поддерживаемая **Штатами**.

Дальнейшее известно. Американское правительство потребовало-было сначала отречения Хуэрты и затем, на октябрьских президентских выборах, снятия им своей

кандидатуры. Но Хуэрта ловким дипломатическим ходом разрушил все американские подвохи. Он произвел давление на выборщиков. Последние не явились к избирательным урнам, – и, «в виду отсутствия законной четверти мексиканских избирателей», выборы были объявлены несостоявшимися, у власти же осталось, конечно, пока прежнее правительство.

Америка, защищая якобы интересы своих американских подданных, живущих в Мексике и страдающих от отсутствия порядка, предъявила было ноту, звучащую весьма **ультимативно**. Но нота вызвала недовольство в Западной Европе и особенно в Англии, – и тогда то тон требований и был значительно смягчен.

Это совпало с открытием Панамского канала и с домогательствами Англии на различные льготы судоходства. Англии были, очевидно, сделаны «какие-то» посулы и она **«пошла на соглашение»**.

Такое же «какое-то» соглашение было заключено между Америкой и Германией и Францией.

Штаты повторяют тогда требования, но выступают уже якобы по поручению или, по крайней мере, с ведома Европы.

Доктрине Монроэ, не допускавшей возможности неамериканского вмешательства в дела Америки, был нанесен чувствительный удар.

Этот «ход» Вудро Вильсона был, однако, несочувственно встречен в широких кругах демократии. Правительство заиграло отбой и усилило угрозы. Тогда то и посылаются войска и боевые суда...

Но на этот раз и Хуэрта проявил настойчивость и решительно отверг всякое право вмешательства Штатов во внутреннюю политику Мексики.

Вопрос стал остро; так он стоит и до сих пор.

Перейдут ли Соединение Штаты от угроз к действиям, испугается и уступит ли им диктатор Мексики, – это решат наступающие дни.

Эти же дни решат также и то, чему быть в самой Мексике, утвердятся-ли в ней американское влияние, станет-ли у власти свободно избранный народом «президент» или останется и упрочится теперешняя власть «диктатора», подобно тому, как она **упрочилась** в Китае. Кир – ов [56].

56. Утро (Харьков). – 1913. – № 2127, 1 ноября.

Чего ждать Мексике?

В последних номерах парижского «Le Temps» помещена интересная корреспонденция специального корреспондента из Мексики.

Автор – француз, поселившийся в Мексике уже несколько лет тому назад. Корреспонденция писана до объявления войны, но она нисколько не утратила своего интереса и злободневности.

Письмо – сплошной крик наболевшей души и попытка разобраться в удивительной «мексиканской неразберихе» (Mexicainl'imbroglio).

«Мы уже несколько лет живем в каком то хаосе и в вечном страхе ожидания. Треть Мексики в огне и залита кровью. Прекрасная, богатейшая страна – в развалинах».

Борятся ли «конституционалисты» с правительством Хуэрты, чувствуется ли сильная рука американского соседа, – европейцам от этого не легче. И, в конце концов они не знают, чего им желать победы ли гг. Виллы и Карранца; торжества ли «законного» правительства или вмешательства Америки.

Вождь возставших конституционалистов г. Карранца – пользуется прекрасной репутацией талантливого деятеля с большим характером. Но юридически он – эмигрант объявлен государственным преступником... Население сочувствует ему, – и «не сметь» сочувствовать. Отсюда казни и гонения.

С другой стороны, и положение правительства непрочное.

В руках повстанцев уже г. Торреон, они владеют также большей половиной 1000-километровой двухколейной железнодорожной линии, соединяющей его с столицей.

Ими захвачены – Монтерей, Сан-Луи-Потоци и Тампико, – центр нефтяных источников. Было время, когда они угрожали походом на самую столицу Мексико.

Но значило ли бы это, что тогда бы беспорядки прекратились?

– По мнению автора, – ничуть, – так как и у правительства Хуэрты очень много сторонников. Внутри государства давно кипит настоящая малая партизанская война. Вся страна поделилась на партии, – в каждой деревушке, в каждом леске и овраге – столкновения.

И даже «полная» победа г. Карранца над правительственными войсками не сулила бы Мексике спокойствия.

Ведь, и в своем собственном округе Карранца признается далеко не всеми, кроме того, у него крупный конкурент ген. Вилла.

Умиротворить ли Мексику вмешательство Америки?..

Автор статьи предвидел и охотно допускал возможность этого вмешательства, но... «скорого успокоения» от него не ждал.

Чем сильны и богаты Соединенные Штаты С. Америки?

– Флотом, но не армией.

Но что же может сделать флот?

– Закрывать все гавани, отрезать Мексику от мира, – но победить, принудить силою ее, государство **не морское**, он не может. А это значит, что в случае морской войны и блокады берегов – для жителей Мексики впереди измор. И к ужасам крови и убийства прибавится еще ужас медленного умирания от голода...

В быстрые же и решительные действия сухопутной американской армии автор корреспонденции не верит. Для этого армия Соединенных Штатов и слаба, да и изнеженна.

В Мексике нет сильной постоянной «армии», но в ней все население носит и прекрасно владеет оружием; а долгие годы внутренней борьбы выработали из него хороших партизанов.

Американская армия, встретит всюду врагов; для нее борьба может оказаться непосильной.

Президент Хуэрта объявлял, что он располагает 250,000 штыков. Пусть даже он увеличил цифру ровно вдвое, – но и половины за глаза достаточно, чтобы страшно затянуть сопротивление. Тем более, что в деньгах и в боевых припасах недостатка, вероятно, не встретится: их доставят из Японии.

И, по мнению автора статья, – будущая (ныне настоящая) американско-мексиканская война будет крайне затяжной и разорительной.

Но тогда, может быть, следует желать победы для правительства?

– Но в нее не верит и само оно.

«4 марта (н. стилия) в Мексику прибыли иностранные журналисты, корреспонденты газет. И вот один из них, представитель крупного американского издания, обратился с вопросом к самому Хуэрта:

– «Сколько времени, по вашему мнению, может продолжиться борьба, и надолго ли журналистам следует устраиваться?»

Президент криво улыбнулся и с горькой усмешкою ответил:

– «Скажите мне, г. журналист, многоли лет Господу Богу?»

И вот мы и живем, заканчивается корреспонденция, в полном тумане неизвестности, среди ужасов и даже приблизительно не зная, когда же и чем они кончатся»... [57].

57. Утро (Харьков). – 1914. – № 2278, 12 апреля.

ЗА ГРАНИЦЕЙ.

Новая война.

ПЕТЕРБУРГ, 13.IV. Германский, французский и английский послы обратились с запросом, какое отношение Соединенных Штатов к Мексике, так как выяснение этого вопроса имеет очень важное значение для торговых сношений с

мексиканскими портами. Брайан ответил, что по-прежнему господствует мир. Торговые сношения нисколько не затронуты.

Однако, высадили, в Мексике 17.000 солдат. Число это недостаточно, чтобы можно было двинуться внутрь страны. Известный итальянский журналист Барулин сообщает из Мексики, что там царит безумный военный энтузиазм. 50.000 мексиканцев двинулись к американской границе, где стоит всего 4,000 американских войск. В борьбе против общего врага все объединились. Более 5,000 женщин предлагают услуги в качестве солдат. Хуэрта превозносятся, как герой.

Частное движение на железных дорогах прекращено [58].

58. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

В Мексике.

Вашингтон. 13.IV. Германский, французский и испанский послы посетили государственного секретаря и Брайана с целью установить основания относительно допущения иностранных судов и грузов в Веракруз [58].

58. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

МОНТЕВИДЕО, 13 IV, Состоялись демонстрации против выступлений Соединенных Штатов, в Мексике, полиция воспрепятствовала демонстрантам направиться к американской миссии; во время столкновения несколько человек ранено [58].

58. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

ЛАРЕДО, 13.IV. Нуэва Ларедо превращен в груды развалин огнем американских орудий; убиты два мексиканца. Много зданий обрушилось, подожженные мексиканцами [58].

58. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

ВЕРАКРУЦ, 13.IV. По слухам, в городе Мексико толпа разрушила памятник Вашингтону. Сын президента Хуэрты предводительствовал толпой, а сам Хуэрта бросил веревку на памятник [58].

58. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

Печать о событиях в Мексике.

БУЭНОС-АЙРЕС, 13 IV. Газеты осуждают поведение Соединенных Штатов в мексиканском вопросе [58].

58. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

МОНТЕВИДЕО, 13.IV. Газеты говорят, что южно-американские республики в виду опасности быть поглощенными Соединенными Штатами должны войти в соглашение друг с другом, чтобы оказать противодействие [58].

58. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.

Новая война.

Мексика—Америка.

Местным газетам телеграфируют из Вашингтона, что мексиканские войска, захватив поезд между Вера-Круц – Исмус, расстреляли 19 американцев.

Американцы требуют объявления войны Мексике [59].

59. Утро (Харьков). – 1914. – № 2281, 15 апреля.

Телеграфное сообщение.

ГАЛЬВЕНСТОН, 14 IV. Возстановлено сообщение по кабелю с Мексико. Известия приходят с опозданием на 3 дня, но не содержат указаний на взрыв общественного мнения. Из Мексики сообщают, что там трое американцев убиты [59].

59. Утро (Харьков). – 1914. – № 2281, 15 апреля.

Военное положение.

ВЕРАКРУЦ, 14.IV. Флетчер объявил город на военном положении, угрожая строгим преследованием беспорядков [59].

59. Утро (Харьков). – 1914. – № 2281, 15 апреля.

Посредничество южно-американских государств.

ПАРИЖ, 14.IV. Как сообщают из Рио-де-Жанейро и Буэнос-Айреса, местная печать сочувственно приветствует заявление президента Вильсона о принятии им посредничества южно-американских государств [59].

59. Утро (Харьков). – 1914. – № 2281, 15 апреля.

ВАШИНГТОН, 14.IV. Государственный секретарь Брайан заявил, что переговоры в представлении американским граждан возможности выезда из Мексики закончены [59].

59. Утро (Харьков). – 1914. – № 2281, 15 апреля.

Новая война.

Принятие посредничества.

БУЭНОС-АЙРЕС, 16.IV. Правительства Перу, Боливии, Кубы и Никарагуа примкнули к южно-американскому предложению о посредничестве [60].

60. Утро (Харьков). – 1914. – № 2283, 17 апреля.

ВАШИНГТОН, 16.IV. Мексиканский министр иностранных дел сообщил Брайану, что его правительство согласно принять посредничество [60].

60. Утро (Харьков). – 1914. – № 2283, 17 апреля.

БРОУНСВИЛЬ (Штат Техас) 16.IV. При занятии Монтерея убито 100 и ранено 200 инсургентов, федеральные войска потеряли 300 человек [60].

60. Утро (Харьков). – 1914. – № 2283, 17 апреля.

Событие в Мексике.

ВЕРАКРУЦ, 16.IV. В Мексико за последние два дня замечается более дружелюбное отношение к иностранцам. В летучих листках народу предлагается защищать американцев. Хуэрта обвиняется за конфликт с американцами. По слухам,

после демонстрации, устроенной для выражения порицания Хуэрте, последний скрылся в иностранной миссии [60].

60. Утро (Харьков). – 1914. – № 2283, 17 апреля.

Американо-мексиканская война.

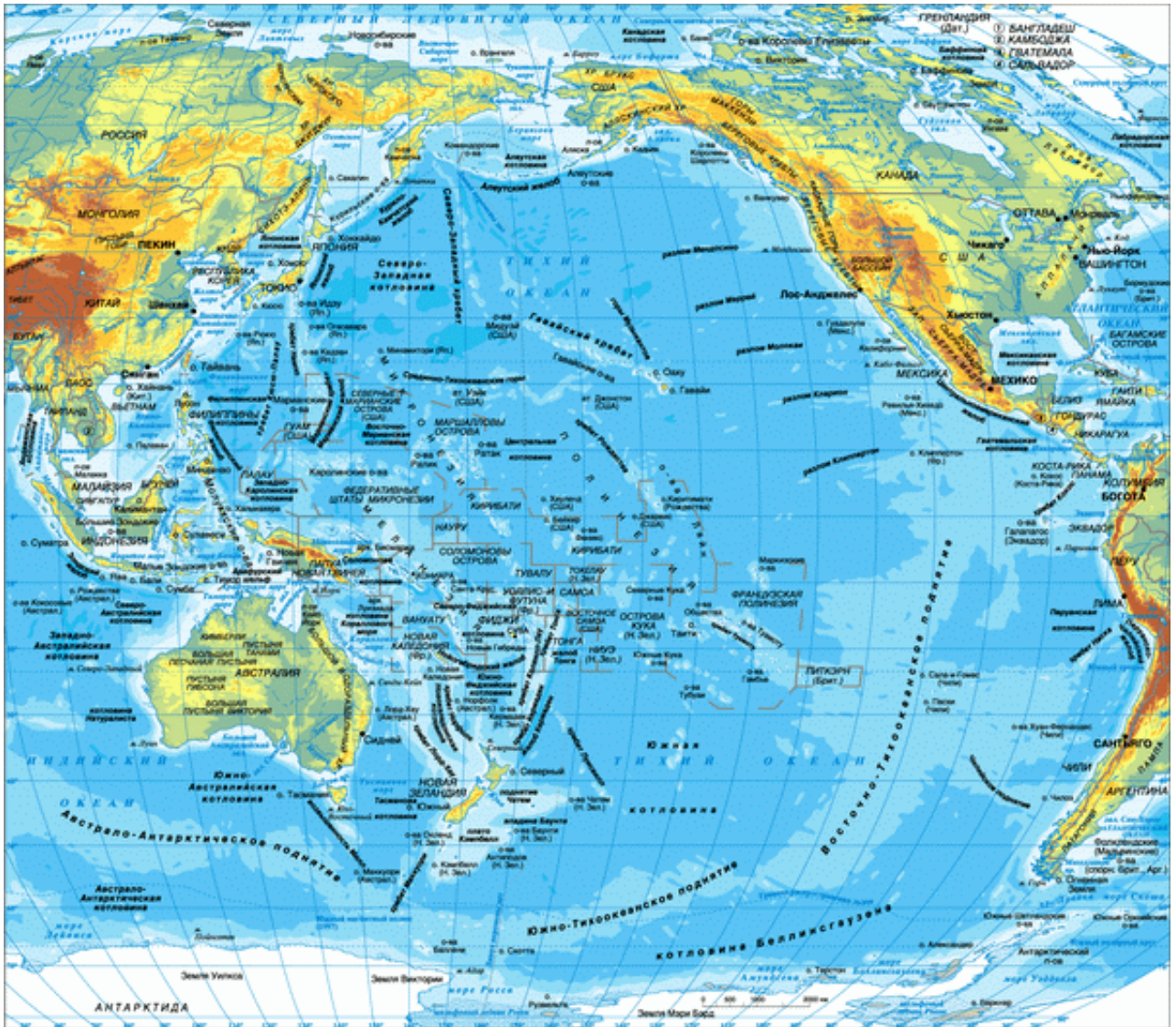
ВЕРАКРУЦ, 16.IV. Прибыли американские транспорты с войсками. Адмирал Флетчер и все матросы возвратились сюда [60].

60. Утро (Харьков). – 1914. – № 2283, 17 апреля.

Япония ищет выхода.

ТОКИО, 10. 8 связи с преграждением доступа японским эмигрантам в Соед. Штаты Северной Америки, японское правительство отправляет, специальную миссию в Мексику и южно-американские государства для направления в них японской эмиграции [61].

61. Коммунист (Харьков). – 1924. – № 208 (1399), 11 сентября.

[62].

[62].

ВИСНОВКИ

Таким чином, ми бачимо, що відносини в трикутнику Японія – Мексика – США були надзвичайно складними, заплутаними та вибухонебезпечними. Величезний Тихоокеанський регіон став, ставав ареною боротьби між двома надзвичайно сильними, молодими, агресивними, амбітними державами – США та Японією. Мексика в цьому трикутнику відіграла роль стратегічного партнера Японії для боротьби проти США та роль некерованої, вибухонебезпечної, не надто демократичної та небезпечної сусідки – ворога для США. Дуже складні сусідські відносини, неприємності, дії переросли у війну США та Мексики.

Японія, спекуюючи на своїй можливості допомоги Мексиці у війні із США, набувала політичної, економічної ваги та досвіду для подальших дій в Тихоокеанському регіоні та всьому світові.

Показовим було посередництво країн Південної Америки у війні США та Мексики. Війна президента Мексики Хуерти із США на чолі з президентом Вудро Вільсоном переходила в протистояння демократії та мексиканської нерозберихи, безпорядку, мачизму. Війна була дуже жорстокою, безкомпромісною та виснажливою для обох сторін. Протистоянням Мексики та США Японія користувалася по повній програмі та у всіх сферах.

Як завжди, причини величезного, напруженого протистояння була в японській еміграції в Каліфорнію, США, купівлі японцями землі та зайняття провідних позицій в житті деяких штатів США. Також Японія бажала здійснювати свою еміграцію в Мексику.

Отже величезний Тихоокеанський регіон став трикутником давніх образ, поразок, бажання власного зміцнення між Японією, Мексикою та США на початку ХХ сторіччя та пізніше став грандіозним театром воєнних дій Другої світової війни.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

РОЗДІЛ 1. США Й ЯПОНІЯ

1. Вільне Слово (Дрогобич). – 1941. – № 74, 29 грудня.
2. Рада. – 1906. – № 45, 5 листопада (ноября).
3. Там само. – № 71, 6 грудня (декабря).
4. Українське Слово (Київ). – 1941. – № 48, 4 листопада.
5. Рада. – 1906. – № 71, 6 грудня (декабря).
6. Львівські вісті. – 1942. – № 75, 9 квітня.
7. Львівські вісті. – 1941. – № 105, 9 грудня.
8. Костопільські вісті. – 1941. – № 23, 21 грудня.
9. Києвлянин. – 1901. – № 271, 1 октября.
10. Львівські вісті. – 1941. – № 107, 11 грудня.
11. Рада. – 1913. – № 2, 3 январа (16 січня).
12. Там само. – № 67, 21 марта (3 квітня).
13. Там само. – № 92, 23 априля (6 травня).
14. Там само. – № 105, 8 мая (21 травня).
15. Там само. – № 124, 31 мая (13 червня).
16. Там само. – № 177, 3 августа (16 серпня).
17. Рада. – 1914. – № 1, 1 январа (14 січня).
18. Там само. – № 3, 4 январа (17 січня).
19. Там само. – № 38, 15 февраля (28 лютого).
20. Там само. – № 77, 4 априля (17 квітня).
21. Електронний код доступа: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

РОЗДІЛ 2. ЯПОНІЯ Й МЕКСИКА

1. Рада. – 1906. – № 67, 1 грудня (декабря).
2. Рада. – 1911. – № 60, 15 марта (28 березіля).
3. Рада. – 1913. – № 158, 11 іюля (24 липня).
4. Там само. – № 180, 8 августа (21 серпня).

5. Там само. – № 187, 17 августа (30 серпня).
6. Там само. – № 219, 25 сентября (8 жовтня).
7. Утро (Харьков). – 1913. – № 2127, 1 ноября.
8. Рада. – 1913. – № 252, 3 ноября (16 листопада).
9. Там само. – № 256, 8 ноября (21 листопада).
10. Там само. – № 275, 1 декабря (14 грудня).
11. Там само. – № 282, 11 декабря (24 грудня).
12. Там само. – № 284, 13 декабря (26 грудня).
13. Там само. – № 286, 15 декабря (28 грудня).
14. Там само. – № 287, 17 декабря (30 грудня).
15. Утро. – 1913. – № 2172, 17 декабря.
16. Рада. – 1913. – № 293, 24 декабря (6 січня).
17. Утро (Харьков). – 1914. – № 2280, 14 апреля.
18. Там само. – № 2286, 20 апреля.
19. Киевлянин. – 1915. – № 335, 5 декабря.
20. Електронний код доступа: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

РОЗДІЛ 3. США Й МЕКСИКА

1. Утро (Харьков). – 1914. – № 2283, 17 апреля.
2. Рада. – 1914. – № 80, 10 апріля (23 квітня).
3. Там само. – № 81, 11 апріля (24 квітня).
4. Там само. – № 82, 12 апріля (25 квітня).
5. Там само. – № 83, 13 апріля (26 квітня).
6. Там само. – № 84, 15 апріля (28 квітня).
7. Там само. – № 85, 16 апріля (29 квітня).
8. Там само. – № 86, 17 апріля (30 квітня).
9. Там само. – № 87, 18 апріля (1 травня).
10. Там само. – № 88, 19 апріля (2 травня).

11. Там само. – № 90, 22 априля (5 травня).
12. Там само. – № 91, 23 априля (6 травня).
13. Там само. – № 93, 25 априля (8 травня).
14. Там само. – № 94, 26 априля (9 травня).
15. Там само. – № 95, 27 априля (10 травня).
16. Там само. – № 96, 29 априля (11 травня).
17. Там само. – № 97, 30 априля (12 травня).
18. Там само. – № 98, 1 мая (14 травня).
19. Там само. – № 99, 3 мая (16 травня).
20. Там само. – № 100, 4 мая (17 травня).
21. Там само. – № 101, 6 мая (19 травня).
22. Там само. – № 102, 7 мая (20 травня).
23. Там само. – № 103, 8 мая (21 травня).
24. Там само. – № 104, 9 мая (22 травня).
25. Там само. – № 106, 11 мая (24 травня).
26. Там само. – № 110, 17 мая (29 травня).
27. Там само. – № 113, 21 мая (3 червня).
28. Там само. – № 114, 22 мая (4 червня).
29. Там само. – № 115, 23 мая (5 червня).
30. Там само. – № 117, 25 мая (7 червня).
31. Там само. – № 118, 28 мая (10 червня).
32. Там само. – № 123, 3 июня (16 червня).
33. Там само. – № 128, 8 июня (21 червня).
34. Там само. – № 130, 11 июня (24 червня).
35. Там само. – № 132, 13 июня (26 червня).
36. Там само. – № 133, 14 июня (27 червня).

37. Утро (Харьков). – 1914. – № 2277, 11 апреля.
38. Там само. – № 2281, 15 апреля.
39. Рада. – 1914.– № 134, 15 іюня (28 червня).
40. Там само. – № 138, 20 іюня (3 липня).
41. Там само. – № 139, 21 іюня (4 липня).
42. Там само. – № 140, 22 іюня (5 липня).
43. Там само. – № 142, 25 іюня (8 липня).
44. Там само. – № 144, 27 іюня (10 липня).
45. Там само. – № 145, 28 іюня (11 липня).
46. Там само. – № 146, 29 іюня (12 липня).
47. Там само. – № 147, 1 іюля (14 липня).
48. Там само. – № 148, 2 іюля (15 липня).
49. Там само. – № 149, 3 іюля (16 липня).
50. Там само. – № 150, 4 іюля (17 липня).
51. Там само. – № 151, 5 іюля (18 липня).
52. Там само. – № 154, 9 іюля (22 липня).
53. Там само. – № 155, 10 іюля (23 липня).
54. Утро (Харьков). – 1911. – № 1285, 3 марта.
55. Там само. – № 1293, 13 марта.
56. Утро (Харьков). – 1913. – № 2127, 1 ноября.
57. Утро (Харьков). – 1914. – № 2278, 12 апреля.
58. Там само. – № 2280, 14 апреля.
59. Там само. – № 2281, 15 апреля.
60. Там само. – № 2283, 17 апреля.
61. Коммунист (Харьков). – 1924. – № 208 (1399), 11 сентября.
62. Електронний код доступа: <https://www.google.com.ua/search>